

VEKOSLAV GRMIČ

Quid est veritas?

VEKOSLAV GRMIČ

Quid est veritas?

Razstavni katalog in povzetka referatov s strokovnega posveta
ob stoletnici rojstva mariborskega pomožnega škofa
dr. Vekoslava Grmiča (1923–2005)

Maribor 2023

Naslov publikacije:

Vekoslav Grmič

Quid est veritas?

Razstavni katalog in povzetka referatov s strokovnega posveta ob stoletnici rojstva mariborskega pomožnega škofa dr. Vekoslava Grmiča (1923–2005)

Izdali in založili:

Nadškofija Maribor – Nadškofijski arhiv Maribor, zanjo Alojzij Cvikl

Univerza v Ljubljani – Teološka fakulteta, zanjo Janez Vodičar

Stolna župnija Maribor, zanjo Danijel Lasbaher

Knjigo je pripravil in uredil uredniški odbor:

Stanislav Slatinek, Lilijana Urlep, Sebastijan Valentan

Besedila so napisali:

Alojzij Cvikl, Aleš Maver, Ivan Štuhec, Lilijana Urlep, Sebastijan Valentan

Fotografije:

Nadškofijski arhiv Maribor

Jezikovni pregled:

Dominatus digital d.o.o.

Oblikovanje in priprava:

Nadškofija Maribor, Nadškofijski arhiv

Elektronska izdaja

Maribor 2023

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Univerzitetna knjižnica Maribor

27:929

VEKOSLAV Grmič : Quid est veritas? : razstavni katalog in povzetka referatov s strokovnega posveta ob stoletnici rojstva mariborskega pomožnega škofa dr. Vekoslava Grmiča (1923–2005) [Elektronski vir] / [besedila so napisali Alojzij Cvikl ... [et al.] ; knjigo je pripravil in uredil uredniški odbor Stanislav Slatinek, Lilijana Urlep, Sebastijan Valentan, fotografije Nadškofijski arhiv Maribor]. - E-knjiga. - Maribor : Nadškofija Maribor, Nadškofijski arhiv Maribor : Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta : Stolna župnija Maribor, 2023

Način dostopa (URL): <https://www.teof.uni-lj.si/vabljeni-na-razstavo-in-strokovni-posvet-grmic-karlin>

ISBN 978-961-95195-3-0 (PDF)

COBISS.SI-ID 154229251

Kazalo vsebine

Alojzij Cvikl

Ob dveh pomenljivih obletnicah

Sebastijan Valentan

Škof dr. Vekoslav Grmič – med ognjem in zemljo

Razstavni katalog

Lilijana Urlep

Quid est veritas?

Povzetka referatov

Aleš Maver

Dr. Vekoslav Grmič v vrtincu svojega časa

Ivan Štuhec

Arhivski fragmenti o vlogi škofa Vekoslava Grmiča kot rektorja in pomožnega škofa

OB DVEH POMENLJIVIH OBLETNICAH

V letu 2023 nas v okviru mariborske nadškofije nagovarjata dve vidnejši stoletnici: jubilej imenovanja dr. Andreja Karlina (1857–1933) za lavantinskega škofa (škofijo vodil od 1923 do 1933) in stoletnica rojstva mariborskega pomožnega škofa, teološkega profesorja dr. Vekoslava Grmiča (1923–2005). Če je Karlinov lik v sodobnem, hitro se spreminjajočem svetu morda že nekoliko oddaljen, pa to v tolikšni meri ne velja za delovanje škofa Grmiča. Ta se je v zgodovino zapisal s svojim obširnimi teološkim, pastoralnim, publicističnim in vzgojnim delovanjem. Mnoge njegove misli in besede ostajajo aktualne. S svojim delom je vidno zaznamoval naš slovenski prostor in čas.

Iz Grmičeve teološke misli in njegovega pastoralnega delovanja je mogoče razbrati veliko navdušenje nad dogajanjem na 2. vatikanskem vesoljnem cerkvenem zboru. Približati učenje tega ekumenskega koncila ljudem, to je Grmič vzel kot svoje osrednje poslanstvo, za katerega je zastavil vse svoje teološko in humanistično znanje in vse svoje moči. S tem je na lep in razumljiv način približal ljudem kreposti vere upanja in ljubezni.

Kdor prebira Grmičeva teološka dela in razprave, lahko hitro začuti, kako rad poudari, da Bog, ki se nam razodeva po Jezusu, ni daleč od človeka in ne od vseh naših iskanj in spraševanja po smislu. Bog tudi ni daleč od človekovega vsakdanjega prizadevanja in poslanstva, ampak: »V njem živimo, se gibljemo in smo.« (Apd 17, 28) Tako je njegovo znanstveno in oznanjevalno delovanje izziv še danes. Vsak človek je poklican, da se sooča z vprašanji, ki ga vznemirjajo, in skuša najti odgovore s pomočjo in v luči Božjega razodetja. S temi iskanji so tesno povezana tudi pereča globalna vprašanja, ki vznemirjajo človeštvo, in številni družbeni problemi. Nenehno iskati, kazati in opozarjati na razodevanje Boga v svetu, to je bil temelj Grmičevega oznanjevanja in rdeča nit njegove teološke misli. Prizadevanje za posredovanje pristnega duha drugega vatikanskega koncila je v času naše sinodalne poti še kako aktualno, ko smo, kot bratje in sestre, skupaj na poti, zazrti v prihodnost, vse to z namenom, da bi mogli sprejemati optimalne odločitve za našo sedanost in bodočnost.

Poleg plodovitega teološkega, predavateljskega in pisateljskega delovanja se je škof Grmič v zgodovino zapisal tudi po svojem nenehnem opredeljevanju za dialog. Dialog je potreben povsod, saj se po poti dialoga ohranja in gradi človeška skupnost, kar velja, seveda, še prav posebej tudi za krščanska občestva.

Oba škofa, ki se ju letos še posebej spominjamo, tako dr. Andrej Karlin kot tudi dr. Vekoslav Grmič, sta vsak v svojem obdobju in vsak na svoj način izpolnila svoje poslanstvo oznanjevanja in bila pri tem neutrudna. Oznanjevanje evangelija pa ima svoj odmev in svoj vpliv, ne samo znotraj občestva Cerkve, ampak blagodejno odmeva tudi širše, na druga področja, tudi npr. na kulturno ali na družbeno. Zato je še kako prav in primerno, da poskušamo javnosti vsaj nekoliko približati pomen obeh pastirjev Cerkve ter ob njunem jubileju vsaj nekoliko osvetliti in ovrednotiti njuno delo in zasluge. Zaupamo Božji besedi, ki pravi: »Ti, ki so mnoge pripeljali do pravičnosti, bodo kakor zvezde, za vso večnost.« (prim. Dan 12, 3) V tem smislu pozdravljam

pobude za obhajanje obeh obletnic in kličem Božji blagoslov na delo vseh, ki bodo pri tem sodelovali.

V Mariboru, na praznik Marije, Pomočnice kristjanov, 24. maja 2023
Msgr. Alojzij Cvikl DJ, mariborski nadškof metropolit

ŠKOF DR. VEKOSLAV GRMIČ - MED OGNJEM IN ZEMLJO

Ko se spominjamo 100-letnice rojstva škofa dr. Vekoslava Grmiča (Dragotinci, 1923 – Maribor, 2005), naj ne bo prezrta njegova pastoralna dimenzija. Obiski župnij in udeležba na praznovanjih župnijskih slovesnosti ter duhovniških jubilejev so zavzemali posebno mesto v njegovem škofovskem poslanstvu.

Radio Slovenija je lansko leto na svoji spletni strani objavil posnetek železne maše Alojzija Žalarja, ki jo je obhajal 20. avgusta 1995 v cerkvi Sv. Petra pri Mariboru v Malečniku.¹ Slavnostni pridigar je bil škof dr. Vekoslav Grmič. Iz tega ohranjenega zgodovinskega vira naj bo pisno zabeležen del njegove pridige:

»Kristus pravi /.../: Prišel sem, da ogenj vržem na zemljo, in kaj hočem, da bi se že vnel. Tako povzema Kristus v evangeliju svoje poslanstvo. In res je bilo njegovo poslanstvo podobno ognju, saj je staro v marsičem nadomestil z novim, ko je dopolnjeval postavo, kakor je ponovno izjavil. Nova je bila zapoved brezpogojne ljubezni, radikalne ljubezni do vsakega človeka. Novo je bilo oznanilo svobode in enakopravnosti vseh ljudi brez razlike. Novo je bilo sporočilo o Bogu kot Očetu vse dobrote in pa usmiljenja in zato tudi oznanilo o bratstvu in sestrstvu vseh ljudi, o božjem kraljestvu, o odrešenju in upanju na večno življenje.«

Izredno aktualne besede, ki v sodobni družbi znova kličejo po potrditvi in uresničevanju, najsibo na vojnih območjih kot tudi v relativističnih okoljih izključevanja in superiornosti.

Doc. dr. Sebastijan Valentan

---

¹ Radio Slovenija. Radijski posnetek železne maše Alojzija Žalarja v Malečniku, 20. 8. 1995: <https://365.rtvsl.si/arhiv/iz-roda-v-rod/174893960> (pridobljeno 25. 5. 2023).

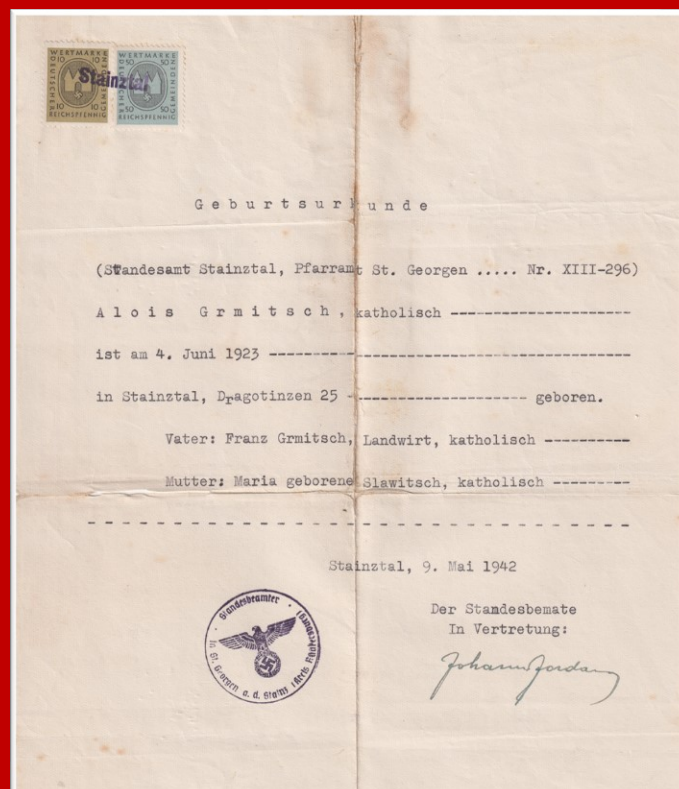
RAZSTAVNI KATALOG

Lilijana Urlep

QUID EST VERITAS?

Kratek skok v preteklost

Teolog, filozof, etik, humanist, teološki pisatelj, predavatelj in družbeni kritik Vekoslav Grmič se je rodil 4. junija 1923 v Dragotincih v župniji Sv. Jurij oziroma Videm ob Ščavnici.² Doma je bil torej iz Prlekije, od koder je izhajalo tudi več generacij njegovih prednikov. Izhajal je iz skromne viničarske družine. Njegova starša sta bila Franc Grmič in Marija roj. Slavič. Da bi preživel svojo družino, se je oče dodatno ukvarjal še z mizarstvom. V družini se je rodilo osem otrok, Vekoslav je bil predzadnji: Franc leta 1913, Marija 1914, Frančiška 1916, Terezija 1917, Matilda 1920, Ana 1921, Vekoslav 1923 in Anton 1926.³ Nekoliko pozabljena je ostala zgodba ali usoda male Matilde, ki je zaradi slabosti mnogo prezgodaj umrla, ko je bila stara komaj pol leta.⁴

Grmičev rojstni list, izdan v času druge svetovne vojne.
NŠAM, Škofijska pisarna, P 4, 1328/1945

² NŠAM, Prepis RMK Sv. Jurij ob Ščavnici za leto 1923, zap. št. 62. Za osnovne biografske podatke: NŠOM, Službeni listi/kartoteka duhovnikov, Grmič, Vekoslav; Grandovec, Zgodbe iz življenja, str. 166–182; Reher, Glasnik in pričevalec evangelijskega krščanstva, str. 132–152; Isti, Nekaj postaj na življenjski poti Vekoslava Grmiča; Mrgole-Jukič, Krščanstvo je biti dober človek, str. 213–216.

³ NŠAM, Prepisi rojstnih matičnih knjig župnije Sv. Jurij ob Ščavnici za obdobje 1913–1926.

⁴ NŠAM, Prepis MMK za Sv. Jurij ob Ščavnici za leto 1920, zap. št. 72. Verjetno je bila Matildina prezgodnja smrt tudi vzrok za to, da se v nekaterih biografijah navaja, da se je v družini rodilo sedem otrok.

Škofova starša Franc in Marija (roj. Slavič) sta se poročila 25. novembra 1912 v videmski župniji.⁵ Ker je bil ženin ob sklenitvi zakona še mladoleten, saj so ljudje po takratni civilni zakonodaji postali polnoletni šele s 24 leti,⁶ je moral njegov oče odobriti njegovo poroko. Nevesta Marija se je rodila 17. avgusta leta 1884 v Jamni v domači videmski župniji,⁷ tri leta mlajši ženin Franc pa 27. 11. 1888 v Murščaku v sosednji župniji Križevci pri Ljutomeru staršema Mihaelu in Martini roj. Dokl.⁸

Škofov ded Mihael je v življenju preстал marsikaj hudega. Rodil se je 19. septembra 1858 v Kupetincih v videmski župniji.⁹ Podobno kot kasneje njegovi potomci je tudi Jožef izhajal iz nekoliko šibkejšega družbenega stanu: bil je namreč kajzar ali želar.¹⁰ Mladi Mihael se je leta 1887 v Sv. Juriju poročil z Martino Dokl iz Murščaka.¹¹ Žal zakoncema ni bilo namenjeno dolgo zakonsko življenje, mlada žena je namreč umrla štiri leta po poroki, 6. maja 1891, najverjetneje za jetiko.¹² Zapustila je malega sina Franca, medtem ko je hčerkica Ana, rojena leta 1887,¹³ umrla že pred njo.¹⁴ Po ženini smrti se je mož Mihael 18. novembra istega leta poročil z njeno sorodnico Terezijo Dokl. Ker sta bila bodoča zakonca v svaštvu, sta morala dobiti spregled tega zakonskega zadržka.¹⁵

**Zapis poroke škofovega deda Mihaela Grmiča in njegove druge žene Terezije Dokl.
NŠAM, PMK Kapela pri Radencih 1866–1897, str. 186**

⁵ NŠAM, PMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1898–1920, str. 207, zap. št. 31.

⁶ Cvirn, *Boj za sveti zakon*, str. 4.

⁷ NŠAM, RMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1875–1890, str. 116, zap. št. 92.

⁸ NŠAM, RMK Križevci pri Ljutomeru 1870–1892, str. 475, zap. št. 129. Umrli je leta 1958 v Dragotincih in je tako za več let preživel ženo Marijo, ki je umrla med drugo svetovno vojno.

⁹ NŠAM, RMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1858–1874, str. 11, zap. št. 90.

¹⁰ Vpisi v matične knjige ob poroki in rojstvih otrok.

¹¹ NŠAM, PMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1868–1898, str. 122, zap. št. 18.

¹² NŠAM, MMK Kapela pri Radencih 1873–1917, str. 131, zap. št. 37.

¹³ NŠAM, RMK Kapela pri Radencih 1886–1904, str. 18.

¹⁴ Ana je umrla leta 1890. NŠAM, MMK Kapela pri Radencih 1873–1917, str. 125, zap. št. 46.

¹⁵ NŠAM, PMK Kapela pri Radencih 1866–1897, str. 186, zap. št. 19. Po takratni cerkveni zakonodaji je svaštvo predstavljalo zadržek za sklenitev zakona, zato je bil pred sklenitvijo zakona potreben spregled tega zadržka. Kušej, *Cerkveno pravo*, str. 333–334.

Mihaelu tudi v drugem zakonu ni bilo prizaneseno s preizkušnjami. Zakoncema se je tako leta 1892 v Murščaku rodil mrtvorojeni deček.¹⁶ Okoli leta 1899 se je družina preselila v Rožički Vrh, od koder se je potem škofov oče Franc leta 1912 poročil z Marijo Slavič.¹⁷

Mihael se je – kot je bilo že omenjeno – rodil leta 1858 v Kupetincih. Njegova starša Jožef Grmič in Ana roj. Nedok sta se poročila leta 1853 v Križevcih pri Ljutomeru.¹⁸ Ob poroki vpade v oči precejšnja starostna razlika: nevesta je bila ob poroki stara 35 let, ženin pa kar dvajset več, 55. Za ženina je bil to drugi zakon, v prvem je bil poročen z Marijo roj. Kovačič. Prva žena, s katero sta se poročila 5. marca 1821 leta 1821 v Sv. Juriju ob Ščavnici,¹⁹ je umrla 14. marca 1850 v Kupetincih.²⁰ Čeprav se je zakoncema rodilo več otrok, sta se morala soočiti z boleznijo in invalidnostjo. Tako je sin Franc, rojen leta 1822,²¹ leta 1852 kot invalid umrl za tifusom,²² leto dni mlajša hči Terezija²³ pa leta 1844 za epilepsijo.²⁴

V Jožefovem drugem zakonu z Ano Nedok so se rodili trije otroci: Terezija, ki je nosila isto ime kot deset let prej umrla polsestra, leta 1854,²⁵ Magdalena 1856²⁶ in Mihael leta 1858; vsi v Kupetincih. Žal je oče Jožef umrl že 14. januarja 1860,²⁷ tako da sta preživela otroka Magdalena in Mihael že v ranih letih postala polsiroti. Žena oziroma mama Ana je umrla 14 let kasneje, 9. novembra 1874.²⁸

Jožef (škofov praded) se je rodil 15. 2. 1798 v Murščaku, župnija Križevci pri Ljutomeru, staršema Jožefu Grmiču in Ani roj. Pinterič.²⁹ Še eno generacijo nazaj se je prapraded Jožef rodil 14. marca 1768 v Murščaku staršema Jožefu in Mariji Grmič.³⁰

Škofovi predniki v direktni liniji so več generacij živeli v Prlekiji, predvsem v župnijah Sv. Jurij ob Ščavnici in Križevci pri Ljutomeru. Po stanu so bili večinoma viničarji in kajzarji, iz podobnega družbenega okolja pa so izhajale tudi neveste, s katerimi so se poročali. V življenju so se jim dogajale lepe in včasih malo manj lepe stvari: tako sta tako škofov ded Mihael kot praded Jožef pokopala svoji prvi ženi, pogosto pa so se soočali tudi s smrtjo otrok.

---

¹⁶ NŠAM, RMK Kapela pri Radencih 1886–1904, str. 91, zap. št. 77.

¹⁷ NŠAM, PMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1898–1920, str. 207, zap. št. 31.

¹⁸ NŠAM, PMK Križevci pri Ljutomeru 1843–1867, str. 248.

¹⁹ NŠAM, PMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1821–1847, str. 7.

²⁰ NŠAM, Prepis MMK Sv. Jurij ob Ščavnici za leto 1850, zap. št. 20.

²¹ NŠAM, RMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1814–1827, str. 121.

²² NŠAM, Prepis MMK Sv. Jurij ob Ščavnici za leto 1852.

²³ NŠAM, RMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1814–1827, str. 122.

²⁴ NŠAM, Prepis MMK Sv. Jurij ob Ščavnici za leto 1844.

²⁵ NŠAM, Sv. Jurij ob Ščavnici RMK 1844–1857, str. 148. Terezija je umrla 13. januarja 1856. NŠAM, MMK Sv. Jurij ob Ščavnici, 1853–1898, str. 45.

²⁶ NŠAM, RMK Sv. Jurij ob Ščavnici RMK 1844–1857, str. 173.

²⁷ NŠAM, MMK Sv. Jurij ob Ščavnici 1853–1898, str. 105.

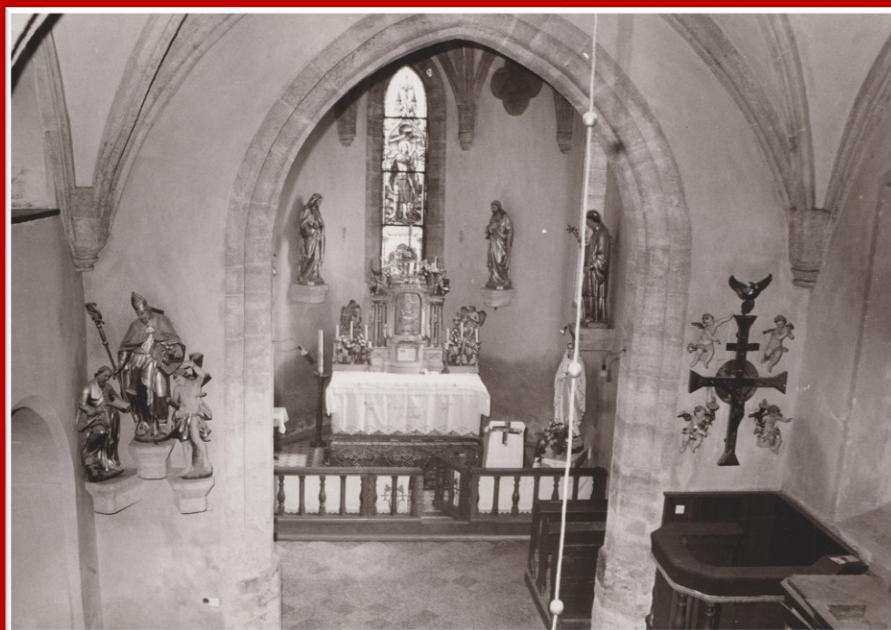
²⁸ Prav tam, str. 242.

²⁹ NŠAM, RMK Križevci pri Ljutomeru 1786–1800, str. 136.

³⁰ NŠAM, RMK Križevci pri Ljutomeru 1755–1784, str. 103.

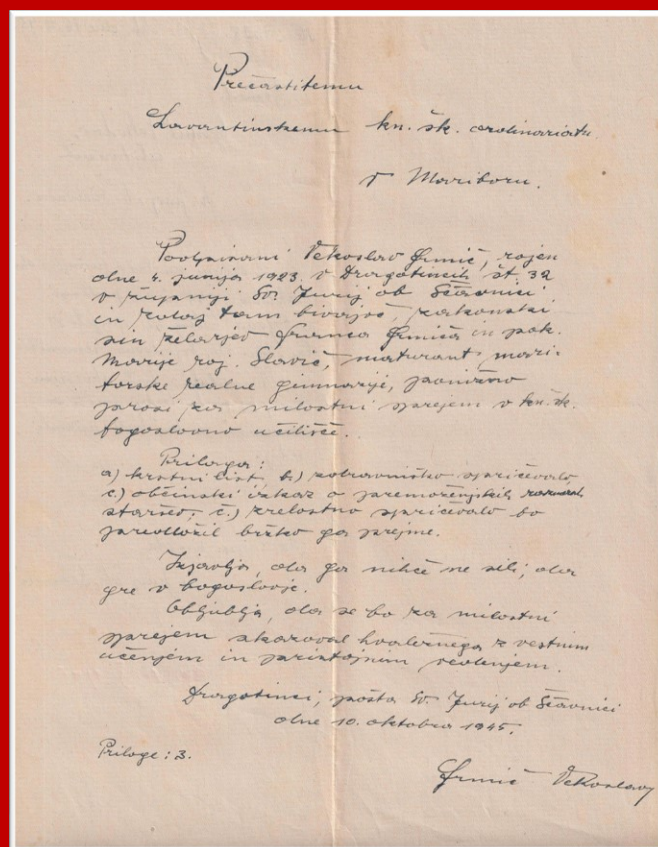
Karta župnije Sv. Jurij ob Ščavnici, nastala v času jožefinskih cerkvenih reform.
 NŠAM, Škofijska pisarna, D XXI - Ljutomer, šk. 23

Notranjost župnijske cerkve sv. Jurija sredi 20. stoletja.
 NŠAM, Zapuščine duhovnikov, Zdolšek, Franc, šk. 29

Pot do duhovniške službe

Mladi Vekoslav je najprej obiskoval osnovno šolo v Sv. Juriju in se nato vpisal na mariborsko klasično gimnazijo, kjer je vse razrede izdelal z odličnim uspehom.³¹ Od leta 1940 naprej je bival v škofijskem dijaškem semenišču,³² pred tem pa pri kapucinih in zasebnikih. Zaradi druge svetovne vojne je zadnja dva letnika gimnazije obiskoval na Ptuju, kjer je leta 1944 tudi maturiral.³³ Med vojno je bil mdr. poslan na prisilno delo, nekaj časa je delal tudi v Kidričevem oziroma v Strnišču. Po končani gimnaziji je bil 1944 mobiliziran v nemško vojsko, a je imel srečo, saj ni bil poslan na fronto, ampak je ostal v zaledju, tako da je konec vojne dočakal v Admontu na avstrijskem Štajerskem, od koder se je lahko takoj vrnil domov. Po vrnitvi je par mesecev delal kot poverjenik ali načelnik za socialno skrbstvo na okraju v Gornji Radgoni. Jeseni leta 1945 se je odločil, da gre študirat teologijo.³⁴

Prošnja za vpis v mariborsko bogoslovje leta 1945.
NŠAM, Škofijska pisarna, P 4, 1328/1945

³¹ Izvestja mariborske klasične gimnazije 1935–1936, 1936–1937, 1937–1938, 1938–1939 in 1939–1940 (dostop: <https://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dizvestja+gimnazija+maribor%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>).

³² NŠAM, Škofijska pisarna, protokoli škofijske pisarne, Protokol za leto 1940, št. 1280.

³³ Zbornik ob 125-letnici ptujske gimnazije, str. 180. Da so mu priznali šolanje oz. maturo, je moral pred vpisom na Teološko fakulteto opraviti še nekaj izpitov. Reher, Nekaj postaj na življenjski poti dr. Vekoslava Grmiča, str. 268.

³⁴ Grandovec, Zgodbe iz šole življenja, str. 171–173; Mrgole-Jukič, Krščanstvo je biti dober človek, str. 214–215.

Jeseni leta 1945 se je vpisal na mariborsko bogoslovje. Študiral je na Teološki fakulteti v Ljubljani, saj je bilo mariborsko bogoslovno semenišče z začetkom druge svetovne vojne razpuščeno, tako da so profesorji in študentje gostovali po tujih zavodih, večinoma v Ljubljani.³⁵

Lavantinsko škofijsko duh. semenišče v Ljubljani.

Št. 7 - 50. Ljubljana, dne 21. II. 1950

Prošnji za subdiakonatski čin in poročilo o kan. sposobnosti.

Lavantinsko škofijsko duh. semenišče v Ljubljani

Prezvizišeni gospod Dr. Maksimilijan D r ž e č n i k

Škof in apostolski administrator

M a r i b o r.

Podpisani ravnatelj lavant. duh. semenišča v Ljubljani pošilja prigibno Vaši Prezvizišenosti prošnji dveh lavantinskih klerikov in gójencev semenišča, v katerih prosita Vašo Prezvizišenost za podelitev s u b d i a k o n a t a. To sta:

G r m i š Alojsij, roj. 4. 6. 1923 v Dragotincih, župnija Sv. Jurij ob Ščavnici, in

J e m e c Frančišek, roj. 26. 10. 1924 v Mariboru, župnija Matere Milosti.

Kakor je Vaši Prezvizišenosti znano, se je nameravalo že od začetka letošnjega šolskega leta ustreči želji lavantinskih bogoslovcev-petoletnikov, da prejnejo v tekočem šolskem letu sv. mašniško posvečenje. Pozneje ste, Prezvizišeni, na željo prevz. g. Vovka, ljubljanskega pom. škofa in generalnega vikarja, določili, da bo mogel biti od lavantinskih bogoslovcev letos posvečen le en petoletnik. Ker pa je prevz. g. Vovk v pravilniku o "semeniških presbiterjih v stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani" z dne 5. I. 1950, v točki XI., predvidel, da morejo bivati v ljubljanskem semenišču "tudi presbiterji, ki niso pridržani stolnici", vendar "si morajo sami preskrbeti cerkev, kjer bodo, v času izven predavanj naševali", je bila s tem dana možnost, da postanejo presbiterji tudi ostali lavantinski bogoslovci, ki imajo za to potrebne pogoje. Tako je na tej podlagi prejel subdiakonatski čin petoletnik Polanec.

Te dni sta bila v isti zadevi, sporazumno s podpisanimi, pri ljubljanskem Prezvizišenem tudi zgoraj imenovana petoletnika, Grmiš in Jemec. Prezvizišeni g. Vovk je zelo rad ustregel njuni prošnji, in dovolil, da bosta smela kot presbiterja naševali v cerkvi župnije sv. Petra v Ljubljani. Obenem ju je pozval, da takoj vložita prošnji na Vašo Prezvizišenost, če bi morda mogla prejeti litteras dimissorias še ta teden, do petka, tako, da bi jima mogel podeliti subdiakonatski čin v nedeljo, dne 26. III. 1950 s ostalimi kandidati prejeti še diakonat, kajti v poznejšem času ljubljanski Prezvizišeni zaradi birmovanja ne bi mogel najti primerne dneva za njuno ordinacijo.

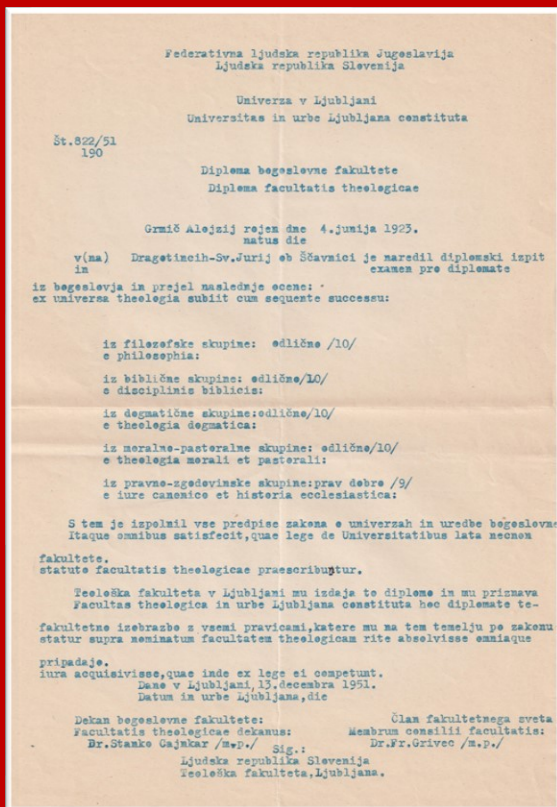
Imenovana sta z veseljem sprejela predlog Prezvizišenega, in takoj zaprosila podpisane, če smeta vložiti prošnje na Vašo Prezvizišenost. Ti prošnji podpisani s tem vljudno predlaga Vaši Prezvizišenosti, in si dovoljuje izjaviti sledeče:

1. Za oba prošnjika je podpisani poslal vprašalno polo v svrhu poizvedbe o njuni neoporečnosti pristojnim dušnim pastirjem meseca decembra 1949, ko sta prosila za podelitev eksorcistata in skolitata. Odgovori nati vprašalni poli se nahajajo na škof. ordinariatu v Mariboru.
2. Študijski napredek obeh je zadovoljiv, pri Grmišu kar odličen; vsaj ta bo verjetno gotov z vsemi izpiti ob koncu I. semestra prih.

Dopis ravnatelja mariborskega bogoslovnega semenišča v Ljubljani dr. Aleksiča apostolskemu administratorju in kasnejšemu škofu ordinariju Držečniku glede posvetitve mariborskih bogoslovcev leta 1950 (NŠAM, Škofijska pisarna, P 4, I. 1950), v katerem se zelo pohvalno izrazi o Grmičevem študijskem napredu.

³⁵ Krajnc-Vrečko, 50 let Enote Teološke fakultete v Mariboru, str. 15.

29. junija 1950 je bil v mariborski stolnici posvečen v duhovnika, posvetil ga je dr. Maksimilijan Držečnik (1903–1978), takrat pomožni škof in administrator škofije. Posvečen je bil že v petem letniku, torej še pred koncem študija. Podobno kot že prej v gimnaziji je bil tudi na fakulteti odličen študent. Tako je ravnatelj mariborskega bogoslovnega semenišča v Ljubljani dr. Jakob Aleksič v dopisu Držečniku v zvezi s posvetitvijo mariborskih duhovnikov leta 1950 njegov študijski napredek ocenil kot odličen.³⁶ Julija istega leta je v domači župniji praznoval novo mašo.

Študij na teološki fakulteti je zaključil leto po posvetitvi. Pri študiju in diplomskem izpitu se je ponovno odlično odrezal, saj je (na diplomskem izpitu) vse predmete, z izjemo pravno-zgodovinske skupine, opravil z najvišjo oceno, desetko.³⁷

Diploma Teološke fakultete, 13. 12. 1951.
NŠAM, Zapuščine škofov,
Grmič, Vekoslav, šk. 1

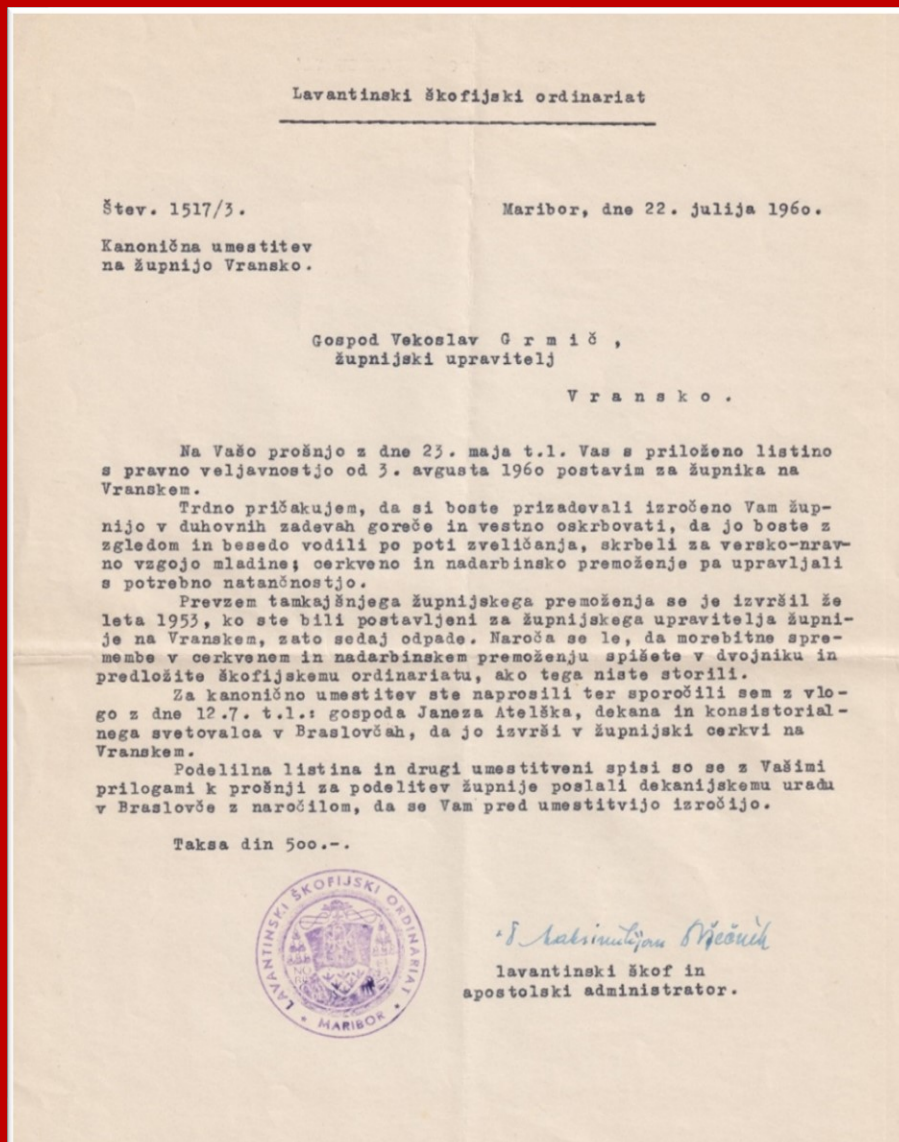
Novomašna podobica
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 2

³⁶ NŠAM, Škofijska pisarna, P 4, l. 1950.

³⁷ NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1, Diploma Teološke fakultete v Ljubljani, 13. 12. 1951.

Duhovnik in profesor dogmatike na Teološki fakulteti

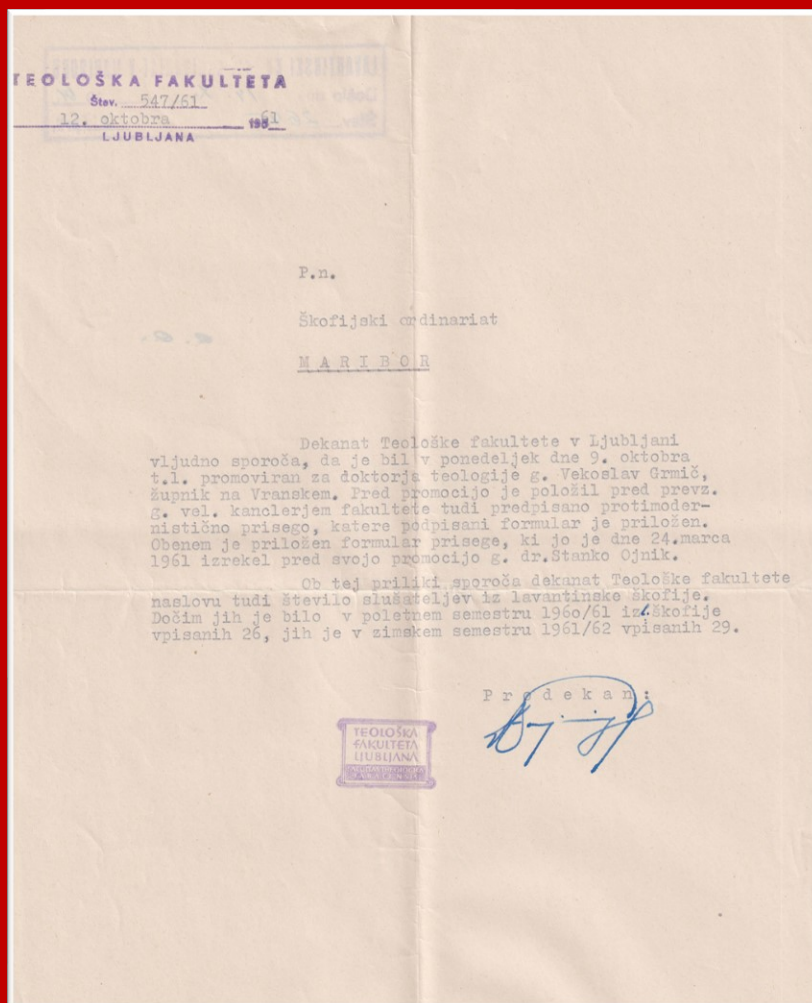
Po koncu študija in opravljenem vojaškem roku je bil s 5. novembrom 1951 imenovan za kaplana na Vranskem, kjer je ostal do leta 1968. Na Vranskem je najprej deloval kot kaplan, po smrti župnika Valentina Mörtla 11. septembra 1953 pa je bil imenovan za župnijskega upravitelja.³⁸ Leta 1960 je postal župnik in dve leti kasneje prodekan braslovške dekanije.³⁹ Na Vranskem se je posvečal pastoralnemu delu in obnovi sakralnih objektov. Čas na Vranskem je izkoristil tudi za nadaljnji študij. Leta 1961 je obranil doktorsko disertacijo Teološka vsebina strahu v eksistencializmu in bil 9. oktobra istega leta promoviran v doktorja teologije.

**Imenovanje za župnika župnije Vransko leta 1960.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1**

³⁸ NŠAM, Škofijska pisarna, D IV, 1962/1953.

³⁹ NŠOM, Službeni listi duhovnikov, Grmič, Vekoslav; NŠAM, Škofijska pisarna, D IV - Braslovče, l. 1960.

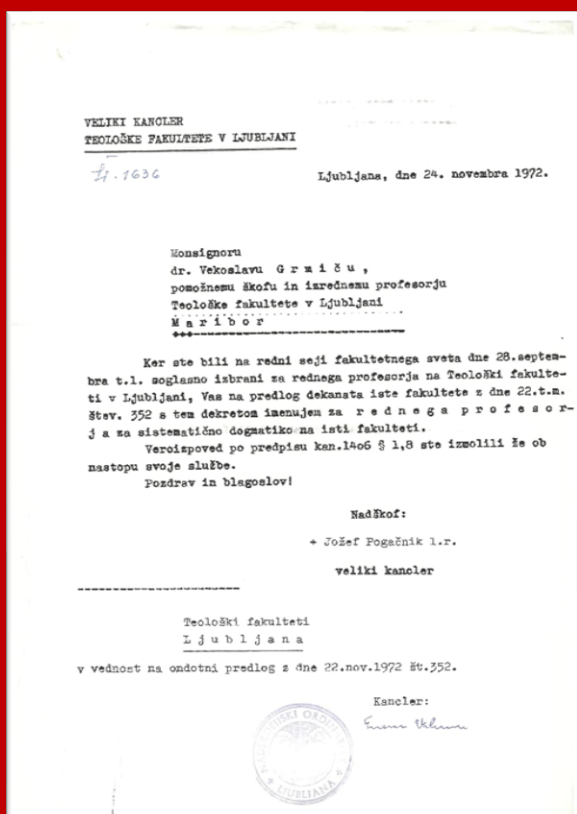

Dopis o promociji.
NŠAM, Škofijska pisarna, P 2, 2645/1961

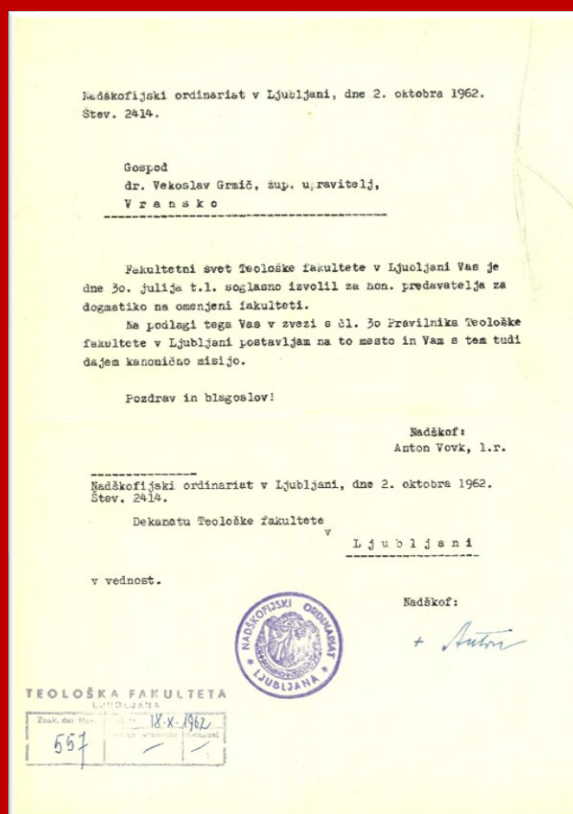
S škofom Držečnikom v času službovanja na Vranskem.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 2 (avtor fotografije neznan).

V času službovanja na Vranskem je začel predavati na Teološki fakulteti v Ljubljani: 1962 je postal honorarni predavatelj, 1964 docent, 1967 izredni in leta 1972 redni profesor. Kot predavatelj je za svoje študente pripravil več učbenikov oziroma skript. Proforski službi je ostal zvest do začetka 90-ih let, vendar je po letu 1968 predaval večinoma v Mariboru in samo izjemoma v Ljubljani. Navadno je predaval vsebine iz dogmatične in/oz. sistematične teologije.⁴⁰ Dogmatično teologijo je kot dober predavatelj podajal tako, da je z njo odgovarjal na osnovna eksistenčna vprašanja poslušalcev, ob tem pa navduševal za osebno vero.⁴¹ Kot profesor je sodeloval tudi pri organizaciji znanih ekumenskih simpozijev, ki so jih skupaj organizirale teološke fakultete v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.⁴²

Dopis o imenovanju za rednega profesorja leta 1972.

Arhiv Teološke fakultete, kadrovska dejavnost, delavci in sodelavci na UL TEOF, D-G, julij 2013

Dopis o izvolitvi za honorarnega predavatelja leta 1962.

Arhiv Teološke fakultete, kadrovska dejavnost, delavci in sodelavci na UL TEOF, D-G, julij 2013

⁴⁰ Poleg dogmatičnih predmetov je nekaj časa predaval tudi biblično teologijo, sodobni ateizem in teorijo dialoga.

⁴¹ Lah, »Tisti, ki so mnoge pripeljali do pravičnosti, pa bodo kakor...«, str. 70.

⁴² Več o ekumenskih simpozijih: Janežič, Ekumenski simpoziji v Jugoslaviji (1974–1990).

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ZAGREBU

Br. 115 /1976.

Zagreb, 10. lipnja 1976.

Preuzvišeni gospodin
Dr VEKOSLAV GRMIČ
biskup
62000 Maribor
Slomškov trg 20.

Preuzvišeni gospodine!

Odbor za pripremanje Drugog ekumenskog simpozija, izabran na Prvom ekumenskom simpoziju u Mariboru g. 1974, a u koji su ušla po dva predstavnika svih triju teoloških fakulteta u našoj državi, održao je svoj sastanak dne 13. prosinca 1975. u Zagrebu, i na tom je sastanku odlučeno da se Drugi ekumenski simpozij održi u Lovranu od 21. do 23. rujna (septembra) o. g., a domaćin da mu ovoga puta bude Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu. Odlučeno je da opća tema simpozija bude "Evangelizacija u našem prostoru i vremenu". Ujedno se pripravnog odbora složio da se Vas zamoli da na simpoziju održite predavanje o temi "Pogodnosti i teškoće suvremene evangelizacije, teološko-pastoralni vid". Dopisom Teološkog fakulteta u Ljubljani od 15. aprila 1976. (br. 79/76) saopćeno nam je da je Vaše Fakultetsko vijeće prihvatilo prijedlog Pripravnog odbora i Vama povjerilo da na simpoziju održite predavanje o predviđenoj temi.

Ovim Vas dakle, kao domaćini Drugog ekumenskog simpozija, pozivamo i molimo da sudjelujete u radu simpozija i održite predavanje o gornjoj temi. Vaše predavanje trebalo bi po želji Pripravnog odbora doći na red drugog dana simpozija, tj. u srijedu 22. septembra poslije podne. Budući da je predviđeno da se trećeg dana raspravlja o resumé-u u kojem bi se dale perspektive evangelizacije s psihološkog, sociološkog i teološko-pastoralnog vidika, a koji bi resumé trebala - kao bazu za diskusiju - pripremiti posebna komisija, izabrana na samom simpoziju, smatramo da bi bilo od osobite koristi ako biste Vi mogli unaprijed načiniti prednacrt za onaj dio toga resumé-a koji bi se imao naslanjati na Vaše predavanje. To bi uvelike olakšalo rad same ad hoc izabrane komisije na simpoziju.

Vijeće našeg Fakulteta izabralo je za tajnika simpozija našega docenta dra Adalberta Rebića (41000 Zagreb, Nova ves 10, tel. 041-32778), pa Vas molimo da se njemu obratite za eventualna doknadna objašnjenja. Molimo Vas također da na njegovu adresu pošljete barem do kraja mjeseca kolovoza (augusta) nacrt Vašeg predavanja, da se može prevesti i razmnožiti za učesnike. Još bolje bi, dakako, bilo ako bi se moglo unaprijed pripremiti prijevod predavanja u cijelosti. Detaljan program simpozija poslat će Vam tajnik simpozija za koji dan.

Cum omni reverentia.

DEKAN FAKULTETA:

Tomislav J. Šagi-Bunić
Red. prof. dr Tomislav J. Šagi-Bunić

Dopis o sodelovanju na ekumenskem simpoziju v Lovranu leta 1976.

NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 9

-1-

Grmič Vekoslav, kaplan, Vransko.
Referat za dekanijsko konferenco 1952.

O BREZČNA SVOBODI
v zvezi s Kazenskim "Uzročim", Sporočila I/
.....

Causa: Uzročin je imel na življenje svoje žene puščenijske nedovoljno razmisle sBERTO, ali objubil zakon in se je civilno poročil. Po smrti puščenijske sta prišla Uzročin in Berta k svojemu šupniku Frimitivu dašat na oklice. Ta je ugotovil, da sta si Uzročin in Berta nakopala rediradni zadržek preštevna po kan. 1075,1, obenem se mu je vzbujala slutnja, da morebiti še kaj drugega ni v redu. Vložil je na svojega ordinarija prošnjo za spregled zakonskega zadržka, obenem pa je prošil za pojasnilo, ali ima njegova slutnja kako podlago. Prejel je spregled zakonskega zadržka, obenem se mu je pojasnilo, da je Uzročin po kan. 2356 z.c.p. postal brezčasten v vsem posledicami te kazni.

Vprašanja: 1./Pojem brezčastnosti, kako nastane, kolikera je?
2./Posledice brezčastnosti.
3./Kako pravnica brezčastnost?
4./Ali sta mogla Uzročin in Berta prejeti zakramente /spoved, sv. obhajilo/ in se poročiti, še preden je prenehala Uzročinova brezčastnost?

L i t e r a t u r a :
1./Zakonik cerkvenega prava - prevedel dr. Alojzij Odar, Ljubljana, 1944.
2./Dr. Eduard Richmann, Lehrbuch des Kirchenrechts, Paderborn, 1923.
3./F.F. Lav. Wernz, S.J., Jus canonicum, Tomus VII., Romae 1937.
4./Felix M. Cappello, S.J., Summa Iuris canonici, Vol. III., Romae 1936.
5./Dr. Alojzij Odar, Kazensko pravo /skript/
6./Dr. Franc Šušenič, Pastoralno bogoslovje, III. izdaja, Ljubljana 1940.
7./Arthurus Vermeersch, S.J., Theologiae moralis principia - responsa - consilia, Tomus III., editio III., Romae.

I./Pojem brezčastnosti, razdelitev, nastanek.
Brezčastnost ali zloglasnost je izguba ali vsaj zmanjšanje dobrega imena ali ugleda. Infamia est bonae fame vel existimationis privatio vel diminutio, seu status illaese dignitatis non amplius legibus aut iuribus comprobatus, et supponit publicam sinistrasque de persona opinionem ortam ex vitio. /Wernz, nav. d. str. 366/
Razumljivo je, da z izrazom "glad" ali "sloves" - existimatio v smislu cerkvenega prava ni mišljen državljanski sloves - existimatio civilis, temveč existimatio canonica; ki je v tem, da koga smatrajo karnoni cerkvenega prava ali verniki za vrednega vseh pravic, ki jih nuji, status christianitatis!

Cerkveni zakonik pozna dvojno brezčastnost/kan. 2293, §1/:
1./pravna brezčastnost - infamia iuris.
2./dejanska brezčastnost - infamia facti.

Pravna brezčastnost je tista, ki nastopi v zakonsko naštetih primerih, ko obli zakon koga ne smatra več za častivečnega člana Cerkve in mu zato odvzame določene dasti in pravice./kan. 2293, §2/opada

-2-

med povračevalna cerkvene kazni - posame vindictivae/kan. 2291, št. 4/.
Dejanska brezčastnost pomeni izgubo dobrega imena pri pošteni in resnih vernikih zaradi kaznivega dejanja ali slabega življenja, o čemer gre sodba ordinariju./kan. 2293, §3/ki kazen v pravnem pomenu besede/crim. Wernz, nav. d. str. 364 in Chelodius, ius poenale, Trident 1925, str. 62/
Po veljavnem pravu more biti pravna brezčastnost :
1./vnaprej izrečena - nakopavna - latae sententiae
2./vnaprej še ne izrečena - malobitna - ferendae sententiae.
Ipsa facto zadane pravna brezčastnost vernika v naslednjih sedmih primerih:
a./če se vpiše v nekatojiško ložino ali jasno k njej pristopi/kan. 2314, §1, št. 3/
b./če svete podobne kruha in vina odvrže ali za slab namen vzame ali obrabi/kan. 2320/
c./če zaradi tatvine ali zaradi kakage drugega slabega namena oskrni trupla ali grobove mrtvih/kan. 2328/
d./če nasilno položi roko na papeta, kardinala ali peškega poslanika/kan. 2343, §1, št. 2 in §2, št. 2/
e./če se svobojuje ali je sekundant v svobojju/kan. 2351, §2/
f./če je bigamist, to je če skuša, čeprav ga veče zakonska vez, skleniti drug, četudi tako imenovani civilni zakon/kan. 2356/
g./če je kot laik zakonito obojen zaradi kaznivih dejanj proti šteti božji zapovedi z neoletnimi osebami izpod šestnajst let, ali zaradi posilstva, sodomije, krvokrunstva in zvodništva/kan. 2357, §1/
izreči ali naložiti se mora kazen pravne brezčastnosti:
a./naš vsemi odpadniki od krščanske vere in vsemi krivoverci ali razsolniki, če se opomnjeni ne poboljšajo/kan. 2314, §1, št. 2/
b./naš svetniki in redovniki klaviki, če stori kaznivo dejanje proti šteti božji zapovedi z neoletnimi osebami izpod šestnajst let ali preštevno, posilstvo, bestialnost, sodomijo, zvodništvo, krvokrunstvo z osebami, ki so s njimi v sorodstvu ali svastru v prvem kolenu/kan. 2359, §2/
Dejanska brezčastnost nastane, kadar vernik zaradi kaznivega dejanja ali slabega življenja izgubi dobro ime pri pošteni in resnih vernikih, o čemer pa sodi ordinarij/kan. 2293, §2/.

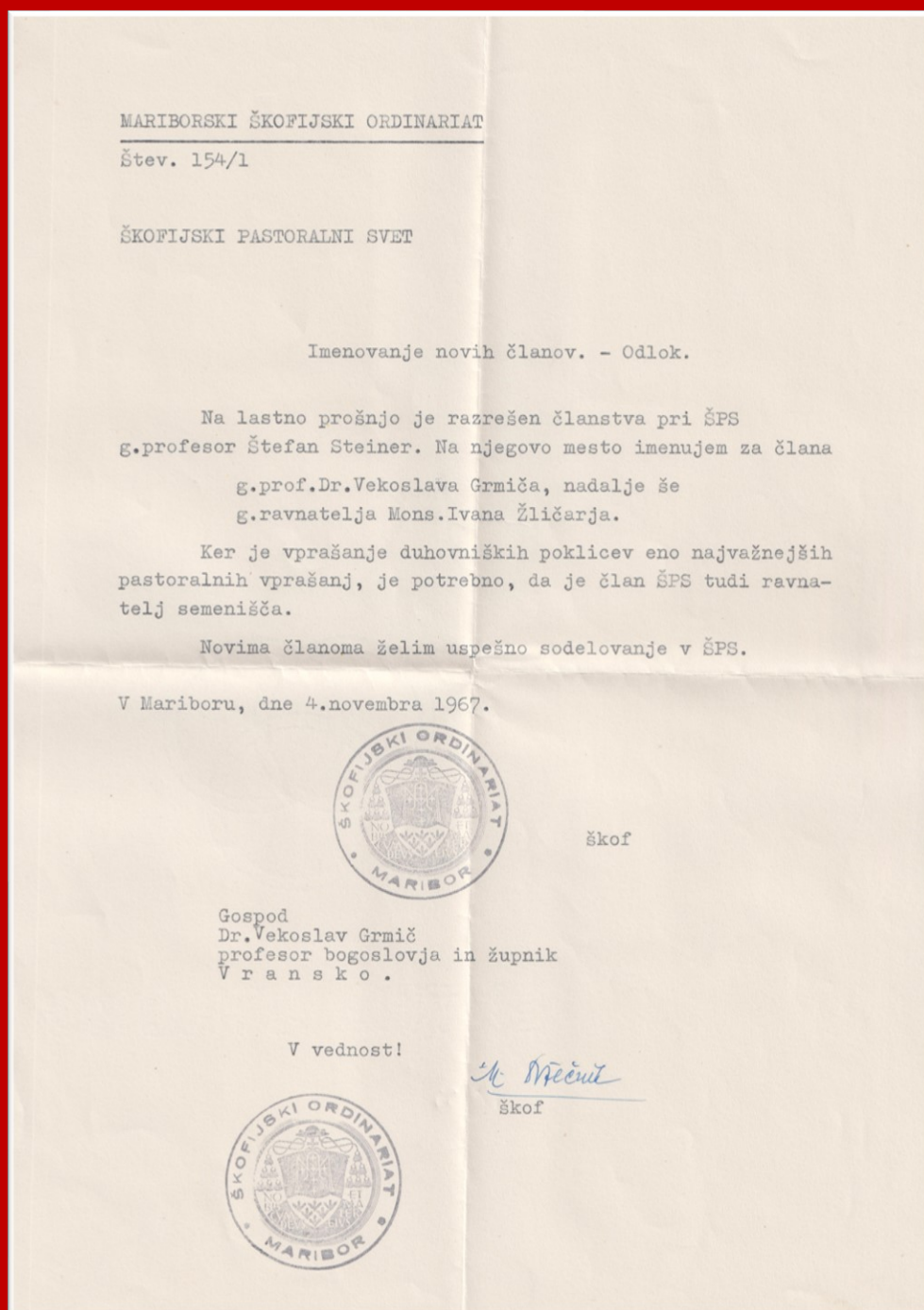
II./Posledice brezčastnosti.
Posledice pravne brezčastnosti so v tem, da je pravno brezčastni po kan. 2294, §1 Zakonika cerkvenega prava:
1./irregularen zaradi nedostatka - irregularis ex defectu/kan. 984, št. 5/
2./nesposobnega, jdoseči nadarbine, rente, službe in cerkvena dostojanstva.
b./opravljati cerkvena častna opravila, ki so naštetja v kan. 2256, št. 2, to je: biti upravitelj cerkvene imovine - delovati kot sodnik, sodiščevni sodnik in sodnik poročevalce, branilec vesti, pravnik, branilec vere, notar in kancelar, ali in izvrševalec, odvetnik in zastopnik pri cerkvenih pravnih postopkih in biranski boter, voliti in cerkvenih volitvah, izvrševati patronatno pravico,
c./izvrševati kako pravico ali cerkveni posel, vsajrgno v širšem pomenu, služba, ki se postavno opravlja v duhovni službi.
3./sabraniiti mu je treba, da bi vrtil kako bogoslužno opravilo, ki je po kan. 2256, št. 1 vsako opravilo posvečevalne oblasti, ki se po kristinovi ali cerkveni uredbi nanasa na božje sečenje in ga more izvrševati samo klerik.
Cerkvena častna opravila, ki bi jih izvršil pravno brezčastni, so

Referat za dekanijsko pastoralno konferenco leta 1952.
NŠAM, Pastoralne konference, 1. 1952

V času službovanja na Vranskem.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 2 (avtor fotografije neznan).

Življenje na Vranskem je bilo zaznamovano z živahnim pastoralnim, raziskovalnim in pedagoškim delovanjem. Da so njegovo delo cenili tudi predstojniki, kaže dejstvo, da je bil leta 1963 imenovan za prosinodalnega izpraševalca pri župnijskih izpitih, leta 1967 za člana škofijskega pastoralnega sveta in leta 1968 za konzistorialnega svetovalca.⁴³

Imenovanje za člana škofijskega pastoralnega sveta leta 1967.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 27

⁴³ NŠOM, Službeni listi duhovnikov, Grmič, Vekoslav; NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 27, Imenovanje za člana škofijskega pastoralnega sveta, 4. 11. 1967.

Mariborski pomožni škof in kapitularni vikar

27. februarja 1968 ga je papež Pavel VI. imenoval za mariborskega pomožnega škofa in naslovnega škofa ucchitanskega. Za pomožnega škofa ga je predlagal škof Držečnik, ki si je pred tem že nekaj časa prizadeval, da bi dobil pomožnega škofa.⁴⁴ Možno je, da je papež Grmiča imenoval zato, ker je želel vzpostaviti in voditi trajen dialog s socialističnimi družbami, kar bi vodilo tudi v izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom.⁴⁵

Ob škofovskem posvečenju leta 1968 s sopusvečevalcema, mariborskim škofom Držečnikom in ljubljanskim nadškofom Pogačnikom.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1 (avtor fotografije neznan).

Grmič je bil za pomožnega škofa posvečen 21. aprila 1968 v mariborski stolnici. Glavni posvečevalec je bil nuncij Mario Cagna, sopusvečevalca škof Držečnik in ljubljanski nadškof Pogačnik. Za škofovsko geslo si je izbral besede: Oznanjujte evangelij. Z izbiro gesla je jasno poudaril poseben pomen služenja in oznanjevanja evangelija.⁴⁶

⁴⁴ Mrgole-Jukič, Krščanstvo je biti dober človek, str. 216; Žveglič, Vekoslav Grmič – 60-letnik, str. 129.

⁴⁵ Kovačič Peršin, Družbena in duhovna obzorja Grmičeve teologije, str. 98; Reher, Glasnik in pričevalc evangeljskega krščanstva, str. 139–140 in 166.

⁴⁶ Rojnik, Oznanjujte evangelij, str. 122.

Po letu 1968 oziroma po imenovanju za pomožnega škofa je prevzel številne funkcije in službe. Od leta 1968 do 1973 je bil škofov vikar za osebne zadeve, od leta 1973 do 1978 generalni vikar. Leta 1968 je postal rektor bogoslovja v Mariboru. Tega leta je namreč po prizadevanju škofa Držečnika prišlo do delnega prenosa bogoslovja in teološkega študija iz Ljubljane v Maribor. Po prenosu je Grmič postal rektor oz. ravnatelj bogoslovja v Mariboru in prodekan novoustanovljenega oddelka Teološke fakultete v Mariboru. Kot pedagog in vzgojitelj je tako pomagal vzgojiti kar nekaj generacij duhovnikov in teologov. Kot pomožni škof je ves čas sodeloval s škofom Držečnikom, njuno sodelovanje se je kazalo tudi pri prizadevanju za prenovo škofije v duhu smernic in idej drugega vatikanskega koncila.⁴⁷ Kot pomožni škof je ves čas izvrševal pastoralne obveznosti, kot so bile vizitacije, birmovanja itd., in ob tem vzdrževal številne stike z verniki in duhovniki.

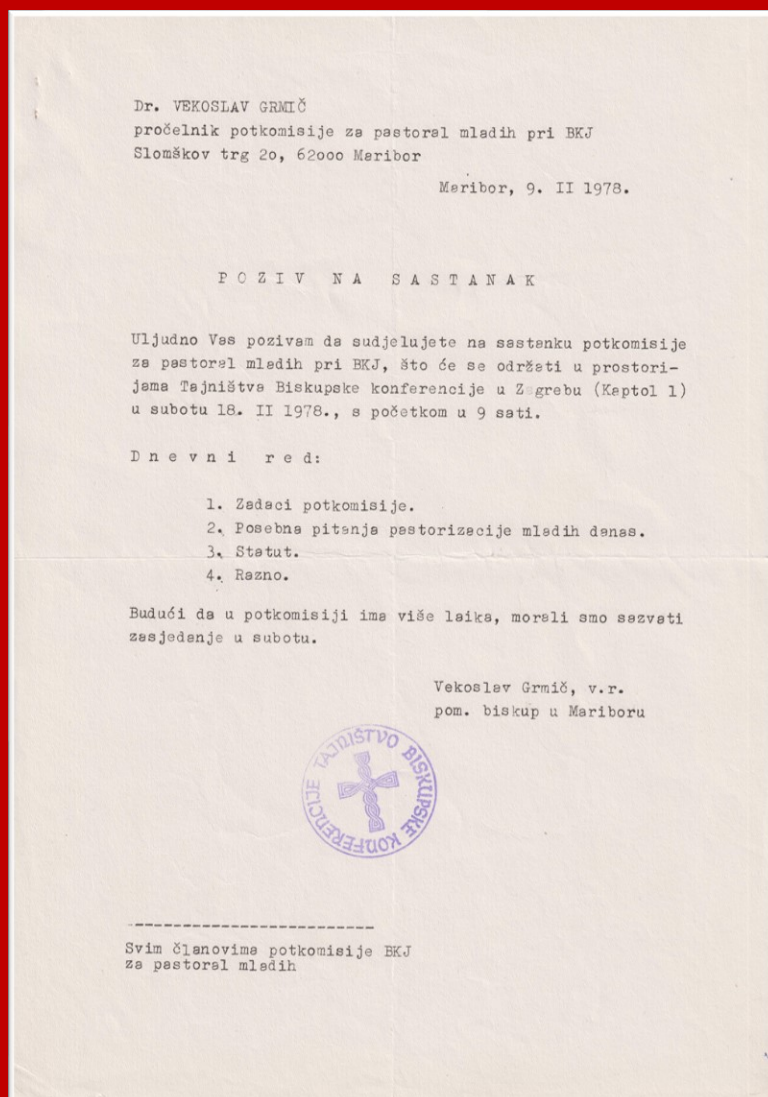
Ime in priimek: Dr. G r m i č Vekoslav /Alojzij/				
Rojen: 4. junija 1923		v župniji: Sv. Jurij ob Ščavnici		
Ordiniran: 29. junija 1950		v škofiji: Maribor - stolnica		
Kraj službovanja	kot	od	do	Opomba:
Vransko	kaplan	5. 11. 1951	14. 9. 1953	Doktoriral na Teološki fakulteti v Ljubljani 9. sept. 1961
Vransko	ž. upr.	14. 9. 1953	3. 8. 1960	
Vransko	župnik	3. 8. 1960	13. 10. 1968	Imenovan za prodekana dekanije Praslovče 15. maja 1962
Honorarni predavatelj na Teološki fakulteti v Ljubljani				Prosinodalni izpraševal pri trienalnih in župnijskih izpitih 1. jun. 1963
1962				
Docent na Teološki fakulteti v Ljubljani				
1964				
Izredni profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani				1967
Posvečen v škofa v Mariborski stolnici		21. aprila 1968		
Rektor bogoslovja v Mariboru		1. sept. 1968		konzistorialni svetovalec od 21. 4. 1968
Generalni vikar za osebne zadeve		12. nov. 1968		
Redni profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani		28. 4. 1972		
Generalni vikar		28. 4. 1973		13. 5. 1978
Kapitularni vikar		15. V. 1978		5. 11. 1980
dal odpoved				
V ponedeljek 21. 3. 2005 ob 16.15 je umrl mariborski naslovni škof dr. VEKoslav Grmič. V torek so ob 10.00 uri so ga prenesli v stolnico, kjer je ležal do srede do 10.00 nato pa je bilo slovo in so ga prepeljali v župnijsko cerkev na Pobrežje. Ob 15.00 uri je bil pogreb, ki ga je vodil mariborski ordinarij dr. Franc Kramberger ob navzočnosti 6 slovenskih škofov in 150 duhovnikov.				
R.I.P.				

Službeni list.

NŠOM, Službeni listi duhovnikov, Grmič, Vekoslav

⁴⁷ Grmič, Moje sodelovanje s škofom Držečnikom, str. 76–82.

Kot pomožni škof je sodeloval tudi v delu Jugoslovanske škofovske konference. Tekom aktivnega škofovanja je sodeloval v svetih za nauk vere, tisk in apostolat laikov. Skupaj z drugimi slovenskimi škofi je bil član posebne slovenske škofovske liturgične komisije pri JŠK. Nadalje je deloval v Mešani komisiji delegatov škofovske konference, Konference višjih redovnih predstojnikov in Zveze (Unije) višjih redovnih predstojnic, kot delegat Jugoslovanske škofovske konference pa se je udeleževal tudi srečanj evropskih škofov.⁴⁸ Manj znano je tudi dejstvo, da je v okviru JŠK vodil odsek za mlade pri komisiji za pastoračijo.⁴⁹ Ko je bila leta 1983 ustanovljena posebna Slovenska pokrajinska škofovska konference, ni postal njen član.⁵⁰

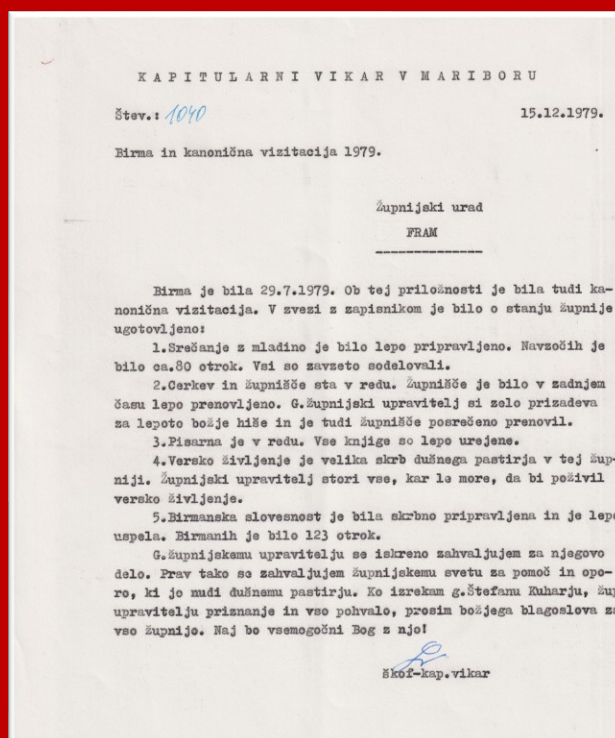
**Vabilo na sestanek odseka za mladinsko pastoralo.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 29**

⁴⁸ *Cerkev na Slovenskem 1971*, str. 20; *Opći šematizem 1974*, str. 38, 40; *Letopis slovenskih škofij 1978*, str. 9–10. Več o njegovem delovanju v okviru JŠK: NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 29–32.

⁴⁹ Prim: *Letopis slovenskih škofij 1978*, str. 10.

⁵⁰ *Letopis Cerkve na Slovenskem 1985*, str. 18.

Po smrti škofa Maksimilijana Držečnika (umrl 13. maja 1978) je bil 15. maja 1978 s strani stolnega kapitlja izvoljen za kapitularnega vikarja, s čimer je nanj, z nekaj izjemami, prešla vsa redna škofovska jurisdikcija.⁵¹

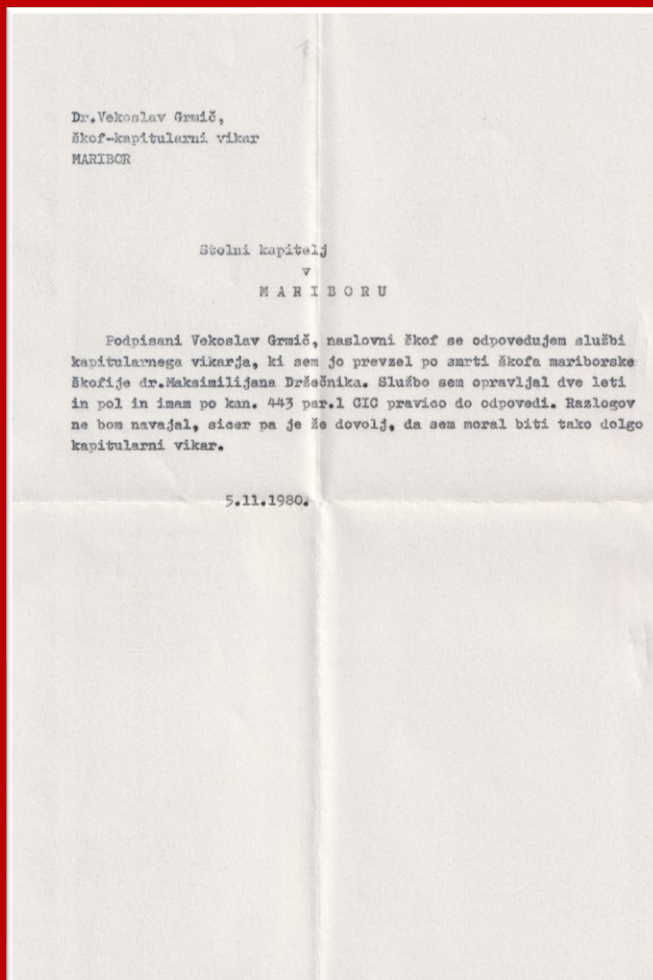
**Poročilo o birmi in kanonični vizitaciji v župniji Fram leta 1979.
NŠAM, D XX - Dravsko polje, 1040/1979**

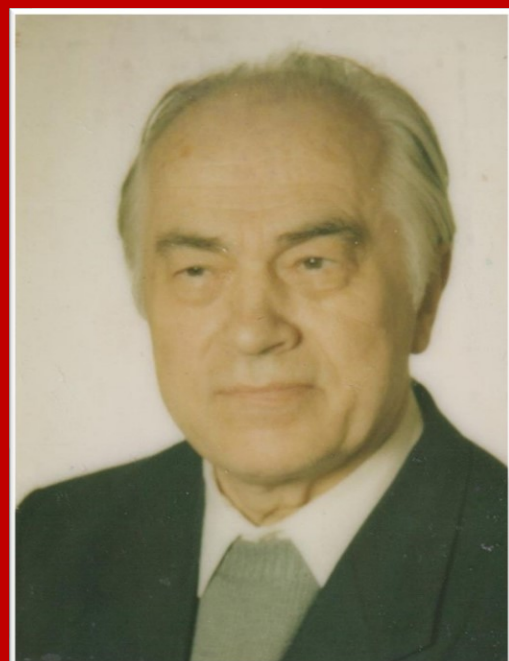
**Skupaj z (nad)škofom Krambergerjem in bodočim nadškofom Turnškom.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1 (avtor fotografije neznan).**

⁵¹ Spročila škofijskega ordinariata duhovnikom mariborske škofije, l. 1978, št. 56.

Ob imenovanju dr. Franca Krambergerja za škofa ordinarija 6. novembra leta 1980 se je, z izjemo profesorske, odpovedal vsem svojim službam in funkcijam, tudi službi pomožnega škofa. V dopisu o odpovedi službi kapitularnega vikarja razlogov za svojo odločitev ni navedel, napisal je samo, da je službo opravljal že dovolj časa.⁵² Po letu 1980 se je posvečal predvsem publicističnemu delovanju, pisanju in predavanjem. Čeprav ga je imenovanje Krambergerja za rezidencialnega škofa na začetku prizadelo, je kasneje dejal, da se je zaradi tega lahko bolj aktivno posvetil pedagoški in publicistični dejavnosti ter iskanju poti za dialog, kar je vse pripomoglo k dobremu in se na koncu izkazalo za veliko milost.⁵³ Po dolgi bolezni je umrl 21. marca 2005 v mariborskem bogoslovju, pokopan je na pobreškem pokopališču.

Osnutek dopisa o odpovedi službi kapitularnega vikarja, 5. 11. 1980. NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 32

V zrelih letih. NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 2

⁵² NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 32.

⁵³ Vuk, »Vse je bila ena sama milost«.

Oznanjujte evangelij

Vekoslav Grmič je deloval na pastoralnem, pedagoškem/predavateljskem, znanstvenem in publicističnem področju. Na pastoralnem področju si je prizadeval za obnovo verskega življenja v duhu drugega vatikanskega koncila oz. za vnos koncilске teologije in pastoralnih smernic v slovenski prostor. V tem smislu ga lahko označimo za zvestega posredovalca koncilskih idej. Kot je zapisal dr. Avguštin Lah, je Grmič osvojil duh koncila in ga vgrajeval v svojo teološko misel skupaj s teološko in mistično tradicijo preteklosti in sedanjosti, z modernimi teološkimi in miselnimi spoznanji ter z naukom cerkvenega učiteljstva, v kolikor se je to skladalo z duhom koncila, vse to pa je ob naslonitvi na evangeljsko sporočilo povezal s konkretnimi okoliščinami.⁵⁴ Jezusovo evangeljsko sporočilo je želel približati ljudem svojega časa. V tem duhu je aktivno deloval tudi kot pomožni škof in kasneje kapitularni vikar.

Na znanstvenoraziskovalnem področju se je posvečal predvsem religioznim, filozofskim, humanističnim in zgodovinskim temam ter etičnim vprašanjem. Poznal in spremljal je sodobne teološke, filozofske in kulturne tokove ter se zanimal za pereča kulturna in civilizacijska vprašanja ter dileme. Kot teolog, filozof in etik je pisal in razmišljal predvsem o Bogu, veri, človeku in Cerkvi, ob in v okviru tega pa se je dotikal še drugih vsebin. Pri njegovi teološki misli, katere osnovna usmeritev – kot se je izrazil sam – je bil dialog,⁵⁵ izstopajo predvsem naslednje vsebine oz. vprašanja: iskanje in vprašanje Boga, vera/nevera, iskanje resnice po poti dialoga, ateizem, humanizem,⁵⁶ človeška in Božje ljubezni, podoba Cerkev itd. Njegova teologija je hkrati kontekstna, to je vezana na konkretne razmere, in mistična. Držal se je načela, da morata teologija in Cerkev svoje sporočilo posredovati v kategorijah časa in pri tem odgovarjati na probleme ljudi v njihovem lastnem oz. konkretnem prostoru in času. Njegova teologija je slonela na Svetem pismu in konkretnih razmerah in času.⁵⁷ Kar se tiče vprašanja Boga, je bil zanj Bog skrivnost, dojeta večinoma v veri in ne toliko v razumu, pri iskanju in odkrivanju Boga pa imata veliko vlogo svetopisemsko razodetje in Božja ljubezen. Pot do Boga je možna samo preko Kristusa.⁵⁸

---

⁵⁴ Lah, Ob 80-letnici prof. dr. Vekoslava Grmiča, str. 345.

⁵⁵ Reher, Iskalec resnice in večne resnice, str. 201–202.

⁵⁶ Gl. npr. Grmič, *Med vero in nevero*, str. 85–95; Isti, *Humanizem, problem našega časa*.

⁵⁷ Lah, Vekoslav Grmič učitelj resnice in iskalec Resnice v vsestranskem dialogu, str. 143; Reher, Iskalec resnice in večne resnice, str. 203.

⁵⁸ Lah, Vekoslav Grmič učitelj resnice in iskalec Resnice v vsestranskem dialogu, str. 131–132.

človeške kulture in civilizacije. Kakor je z ene strani sicer res, da marsikdo ob tem srečanju izgubi vero ali je vsaj v resni nevarnosti, neprestani nevarnosti, da jo izgubi, tako je z druge strani enako res, da odpada le tisto, kar je nepristno, da se torej vera pogloblja in prečiščuje.

Ker sem rekel, da prihaja do omenjene krize ob srečanju z razvojem kulture in civilizacije, sem že istočasno nakazal nekatere vzroke za krizo vere. Čisto kratko bom sedaj ta odgovor razčlenil.

1. Krizo vere povzročata nepripravljenost ali nedoraslost vernega človeka silnemu razvoju znanosti in tehnike, pa naj gre za versko spoznanje ali za življenje iz verskega nauka. Teologija nosi v tem pogledu precejšnje mero odgovornosti za takšno stanje ali položaj vernega človeka v odnosu do znanosti.

2. Kriza vere je dalje posledica nepripravljenosti vernega človeka na družbene spremembe, in to, kar zadeva odnos do novih oblik družbenega reda, ki se danes uveljavljajo, kakor tudi do novih struktur, v katerih bi moral človek danes uveljavljati svoje verske prepričanje. Povezovanje Cerkve na življenje in smrt same z določenim družbenim redom, ki pa danes propada, je gotovo odgovorno za omenjen vzrok krize vere.

3. Krizo vere povzročajo spremenjeni pogledi na svet in življenje, ki jih določujejo te tri komponente: antropocentričnost, horizontalizem in eksistencialno vrednotenje stvari. Tudi v tem pogledu je enostransko prikazovanje in razvijanje verske misli, posebej krščanstva gotovo pripomogle, da se je iz navedenih komponent današnje človeške miselnosti porodila prava kriza za vero.

4. Nemažno vlogo pri nastanku verske krize se odigrala tudi najrazličnejša negativna doživetja v zadnji vojni in v letih, ki so sledila vojni vihri. Verni ljudje so se večkrat ponovno pokazali v dokaj slabi luči in s takšnim ravnanjem ugašali vero v srcih "ponižanih in razžaljenih". Še več pa se grešili z grehi opuščanja.

5. Krizo vere povzročajo končno vsestransko razvejana družbena občila, posebno kolikor današnjega človeka neodgovorne obveščajo, pa naj gre za stvari, ki veri po svoji naravi že nasprotujejo, ali za stvari, ki je pospešujejo. Neodgovorne je takšno obveščanje, kadar gre za pretiravanje, za potvarjanje dejstev, kadar gre za službo neresnici in postranskim namenom, namesto za službo resnici, kadar gre za pristranost, pa naj je v službi nevere ali vere.

Naštel sem le nekatere vzroke za krizo nevere. Vsekakor pa moram reči, da krizo vere danes doživlja dejanske vsak človek, ki je res osebno veren, ki se pogloblja v versko spoznanje, ki želi resnično živeti kot kristjan sredi veri večkrat zelo nenaklonjenega okolja.

Razmišljanje o vzrokih za krizo vere. Vzroke za krizo vere je videl predvsem v nepripravljenosti človeka za soočanje s spremembami v svetu.

NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1

Osnutek za rekolekcijo v novembru

PASTORALA MED PRILAGODITVIJO IN PREROŠKIM DAROM

Ne dvomno je vrhovno pravilo pastore, da mora biti v službi odrešenja človeka po Kristus. Zato si nujno prizadeva za "učlovečenje" božje besede in sploh odrešenjske dejavnosti v vsakem prostoru in času, saj je tudi Kristus bil človek svojega časa in svojih razmer. Reševati je mogoče samo konkretnega človeka in na način, kakor ga ta konkretnost zahteva. Kolikor se pastore tega zaveda in prilagaja tem zahtevam svoje delo, ki pa je hkrati "sodba" nad svetom, toliko je učinkovita. Vsekakor pa je potrebno "razločevanje duhov" (1 Kor 12,10).

1. Ponovno preiskujmo znamenja časa. Ni sicer vse dobro, kar nam čas in razmere prinašajo, s čimer se srečujemo. Zato tudi ni mogoče vsega odobravati. Toda prav tako je res, da nam po dogajanju v času govori tudi Bog, da nas ogovarja in kliče, in sicer tudi takrat, kadar nas to dogajanje izziva in postavlja pod vprašaj naše nazore. Nismo v posesti popolne resnice in greh se javlja tudi v Cerkvi, ne samo zunaj nje. Božji Duh pa deluje prav tako povsod in na različne načine.

2. Kdor je odprt za delovanje božjega Duha, ga bo lahko tudi povsod odkril. Tako bo spoznal, da je marsikaj tistega, kar je imel za božje in nedotakljivo, nespremenljivo, v resnici človeško, zgodovinsko vezano in potrebno spremembe. Smo pač na potu, kakor pravi 2. vatikanski cerkveni zbor.

3. Prilagoditve so nekaj samo po sebi umevnega. Brez njih ne more biti delo, ki naj bi spreminjalo svet in človeka učinkovito, ne more biti učinkovito, kar je v službi človeka.

4. Zopet pa ne gre za prilagoditve, ki bi pačile odrešenjsko oznanilo in odrešenjsko dejavnost. Biti "luč", "sol", "kvas", spreminjati se nikakor ne pravi "ravnati se po tem svetu". In tukaj se začne preroška dimenzija pastoralnega dela v posebnem pomenu. Tudi apostol Pavel pravi naravnost: "Oznanjuj besedo, vztrajaj, bodi prilično ali neprilichno; prepričaj, svari, opominjaj z vsem potrpljenjem in učenjem. Zakaž pride čas, ko zdravega nauka ne bodo prenesli" (2 Tim 3,2-3).

Pastore mora biti "preroška diakonia", delovati mora v duhu prerokov SZ, a z zvrhano mero ljubezni in potrpežljivosti novozaveznega duha.

To velja še posebej za družinsko pastore. Nova podoba družine nas mora izzivati. Iskreno priznajmo, da tudi stara podoba družine ni

Osnutek rekolekcije za duhovnike.

Rekolekcijo je pripravil v času, ko je bil kapitularni vikar.

NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 20

Zelo pogosto so se v njegovem delu oziroma razmišljanju pojavljala vprašanja humanizma, tako krščanskega kot sekularnega, človekovih pravic, odgovornosti, solidarnosti, socialne pravičnosti itd., ki jih je obravnaval in analiziral v duhu evangeljskih vrednot in sporočila. Po njegovem mnenju se npr. človekove pravice in temeljne svoboščine v resnici izpolnijo oz. dobijo pravo vlogo in mesto šele v Kristusu.⁵⁹ Iz njegovega čuta za socialno pravičnost oz. ideje za socialno pravičnejšo družbeno ureditev izhaja tudi njegovo zanimanje za idejne zasnove socializma, predvsem njegovo ujemanje s krščanskimi in evangeljskimi ideali. Njegova socialna misel, ki se v osnovi zavzema predvsem za socialno pravičnost, tako izvira iz evangeljskega sporočila in idej 2. vatikanskega koncila.⁶⁰

Ob posvetitvi prenovljene cerkve sv. Martina v Trahüttnu na avstrijskem Štajerskem. NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1 (avtor fotografije neznan).

Kot kritični mislec je razmišljal tudi o političnem, družbenem in kulturnem dogajanju in dilemah. Pozorno je spremljal in analiziral versko, politično, kulturno in družbeno dogajanje ter bil pri tem kritičen tako do dogajanja v Cerkvi kot v družbi. Za zelo pozornega opazovalca in kritičnega analitika domačega in mednarodnega okolja se je izkazal tudi v času po osamosvojitvi Slovenije in po nastopu novega tisočletja, ko

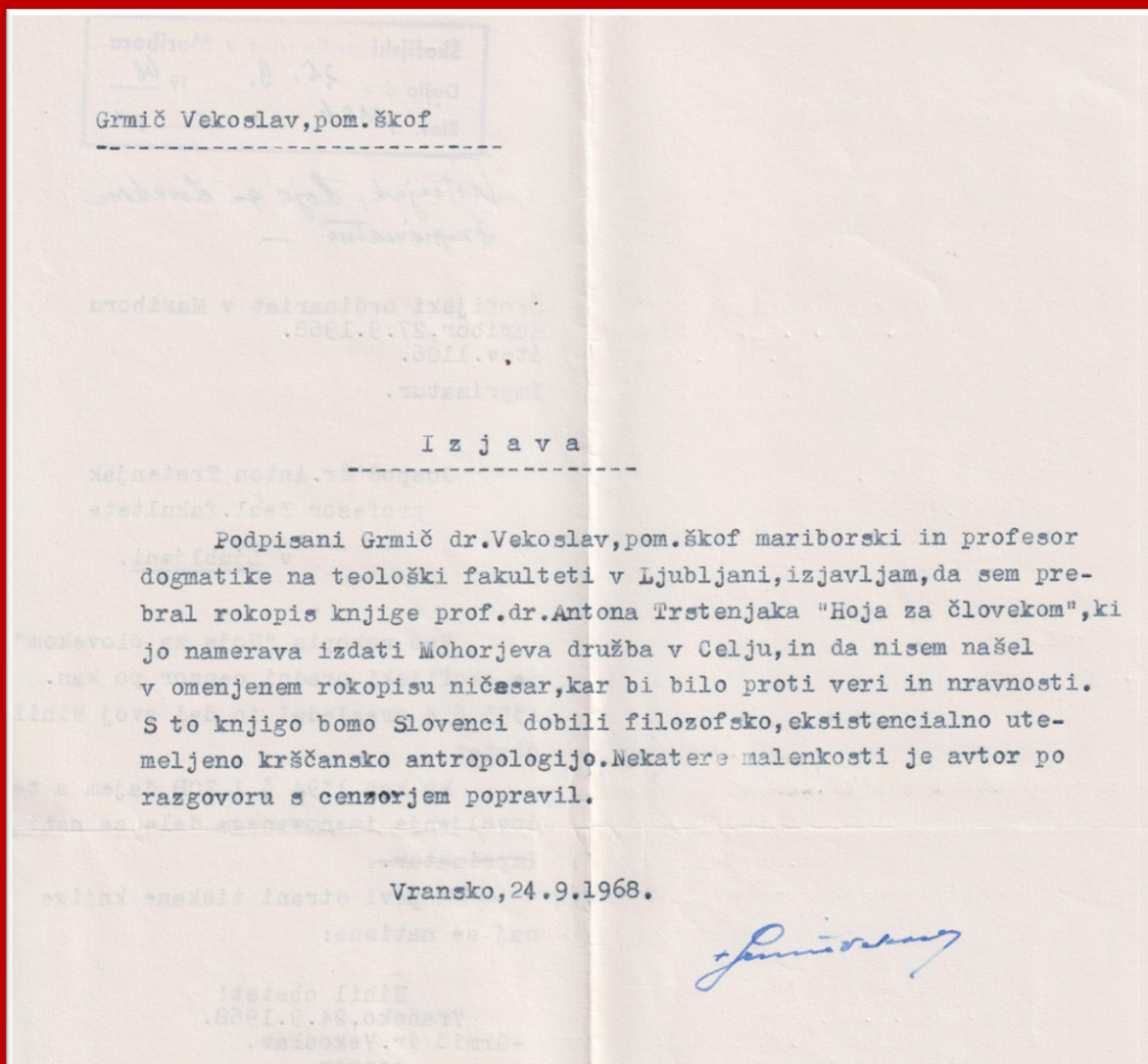
⁵⁹ Grmič, *Humanizem, problem našega časa*, str. 87.

⁶⁰ Kovačič Peršin, *Družbena in duhovna obzorja Grmičeve teologije*, str. 92.

so ga zaposlovali npr. dogajanje v samostojni slovenski državi na eni in fenomeni, kot so npr. liberalni kapitalizem, globalizacija, ekološka misel itd., na drugi strani.⁶¹

Ob teoloških, filozofskih in etičnih temah se je posvečal tudi zgodovinskim: zgodovini mariborske škofije, protestantizmu, Trubarju, slovenstvu, polpretekli zgodovini oz. dogajanju v času med in po drugi svetovni vojni itd.

Na splošno njegovo teološko, filozofsko in etično misel zaznamujejo predvsem vprašanja Boga in človeka ter s tem povezana tematika vere in nevere, evangeljska usmerjenost, antropološka naravnost, čut za socialno pravičnost, ekumenizem, prizadevanje za dialog, skrb za vrednote in podobo Katoliške cerkve itd.⁶²

**Recenzija Trstenjakovega dela Hoja za človekom iz leta 1968.
Kot velik poznavalec in strokovnjak je večkrat sodeloval pri recenzentskih postopkih.
NŠAM, Škofijska pisarna, P 7, 1106/1968**

⁶¹ Gl. npr.: Grmič, *Toegano iskanje resnice*.

⁶² Gl. npr.: Lah, Vekoslav Grmič učitelj resnice in iskalec Resnice v vsestranskem dialogu; Kovačič Peršin, *Teologija Vekoslava Grmiča*, str. 281.

Bil je vnet pristaš dialoga, dialoga med Bogom in človekom, dialoga v Cerкви, dialoga med različnimi cerkvami in verstvi in dialoga z družbeno in kulturno okolico. V tem smislu si je prizadeval tudi za dialog s povojnimi političnimi oblastmi, zaradi česar se ga je prijel vzdevek Rdeči škof.

Vekoslav Grmič

DIALOG, EINE SPRACHE VON DER MAN VIEL SPRICHT, ABER SELTEN GEBRAUCHT

Wir leben heutzutage in der Zeit des Pluralismus, des Individualismus und des Relativismus. Was die Wahrheit betrifft, ist das oberste Leitbild Suchen nach der Wahrheit, nicht aber Sein im Besitz der Wahrheit. Noch weniger ist man heute geneigt die Wahrheit von einer Autorität zu empfangen. Die Menschheit hat ihre Reife oder wenigstens die Pubertät in ihrer Geschichte und Evolution erreicht und deshalb will sie in jeder Hinsicht frei und selbständig sein. Man neigt also zwar viel eher zu einem Monolog als zum Dialog, obwohl man zugeben muss, dass wichtige Probleme, die mehr oder weniger alle Menschen angehen, ohne einen aufrichtigen Dialog unlösbar sind. Das ist dialektische, paradoxe Haltung unserer Zeit, die man überall findet und von der man Rechnung tragen muss.

In dem Gesellschaftsleben setzt sich überall Geist der Demokratie durch, denn alle Mitglieder einer Gesellschaft wollen für Entscheidungen in einer Gemeinschaft mitverantwortlich sein und mitentscheiden. Freilich ist das aus schon erwähnten Gründen nicht leicht zu erreichen, besonders kommt es durch die Entscheidung der Mehrheit nicht immer zur besten Lösung. Aber zur Zeit gibt es kein besseres System als Demokratie. Autoritäre und Totalitäre Systeme, faschistische Systeme sind unmenschlich und haben das auch auf schreckliche Weise bewiesen. Jede Demokratie ist besser als keine. Und Dialog ist ihre Sprache, die sich trotz Schwierigkeiten geltend machen muss. Wenn sie gelingt, kann sie fürs allgemeine Wohl vorteilhaft sein.

Im kirchlichen Bereich hat man, was Dialog angeht, besonders mit Schwierigkeiten zu tun. Das gilt in erster Linie für die Katholische Kirche. Ihre streng hierarchische Struktur lässt eigentlich einen richtigen Dialog überhaupt nicht zu. Es geht immer wieder um den Ausschliesslichkeitsanspruch. E. Drewermann sagt dazu: "An einem bestimmten Ort besäße eine bestimmte Gruppe die ganze Wahrheit über

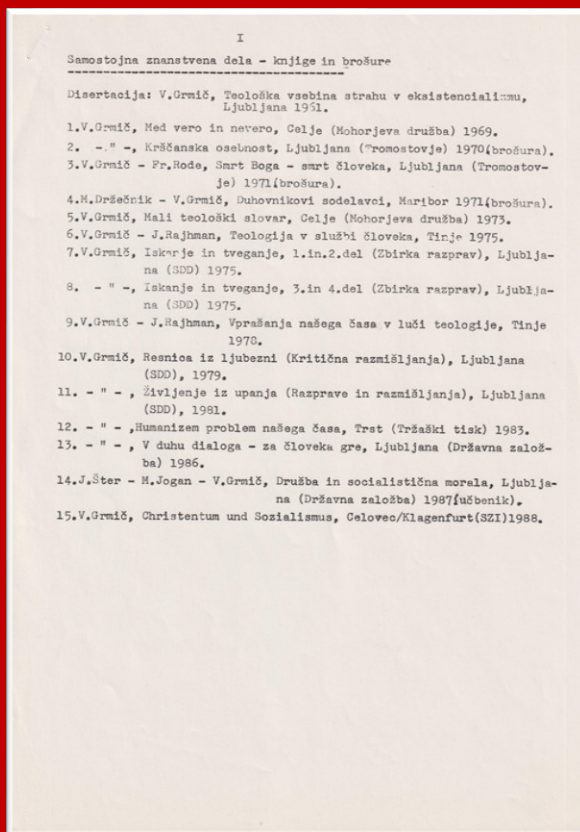
Razmišljanje o dialogu.

NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 42

Zaznamoval je svoj prostor in čas

Kot teolog, filozof, etik, publicist, predavatelj, teološki pisatelj je s svojim teološkim, filozofskim, etičnim razmišljanjem oziroma z znanstvenim in publicističnim delovanjem zaznamoval svoj prostor in čas. Še posebej si je prizadeval, da bi v slovenski prostor vnesel ideje drugega vatikanskega cerkvenega koncila. Veljal je za prodornega in izvirnega misleca, njegove ideje so spremljali in komentirali mnogi. Kot uglednega strokovnjaka in predavatelja so ga pogostokrat vabili na razna srečanja in konference doma in v tujini, bil pa je tudi gostujoči profesor na raznih univerzah v tujini.

V teku svojega življenja je ustvaril obsežen ustvarjalni opus. Celotna biografija danes obsega več kot 1200 enot, predvsem del in člankov s področja teologije in filozofije. Pisal in objavljaj je v slovenskem in tujih jezikih.

Izsek iz škofove biografije do leta 1989.
NŠAM, Zapuščine škofov,
Grmič, Vekoslav, šk. 19

Teološka vsebina strahu
v eksistencializmu, 1961
Med vero in nevero, 1969
Duhovniški sodelavci, 1971
Smrt Boga - smrt človeka, 1971
Mali teološki slovar, 1973
Teologija v službi človeka, 1975
Iskanje in tveganje, 1975
Vprašanja našega časa v luči teologije,
1978
Resnica iz ljubezni, 1979
Življenje iz upanja, 1981
Humanizem, problem našega časa, 1983
V duhu dialoga - za človeka gre, 1986
Družba in socialistična morala, 1987
Christentum und Sozialismus, 1988
Kristijan pred izzivi časa, 1992
Moja misel, 1995
Iskanje resnice, 1997
Izzivi in odgovori, 2000
Misli iz šole življenja, 2003
Poslednji spisi, 2005 (izšla po smrti)

Seznam najpomembnejših del

Na publicističnem področju se je vpisal v zgodovino predvsem kot urednik Mohorjeve družbe (1968-1982) in revije Znamenje, katere soustanovitelj je bil skupaj z Edvardom Kocbekom in Stankom Cajnkarjem. Revija, ki je izhajala med letoma 1971

in 2011, je prinašala sveže teološke poglede in osvetljevala slovensko kulturno zgodovino. Grmič je za revijo redno pisal članke in prispevke.

Vekoslav Grmič,
glavni urednik Znamenja,
Sloaškof trg 20,
62000 Maribor

31.1.1987.

Spoštovani!

Rižkal sem, da ste pripravljene sodelovati pri reviji Znamenje. Hvala za Vašo pripravljenost.

Vabim Vas tedaj, da sodelujete pri reviji s prispevkom v duhu kritičnega krščanstva, kakor ste ga nakazali Jožu Lodrentu 27.1. 1987 v zvezi s teološkimi tečajem v jeseni 1986 v Ljubljani. Sicer pa pričakujem tudi druge Vaše prispevke v duhu usmeritve naše revije.

Lepo Vas pozdravljam in pričakujem prispevek nekako okr. 15.2. 1987.

Uredniški dopis za revijo Znamenje. NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 19

ai amnesty international
österreichische sektion

Region Steiermark, Hans-Sachs-Gasse 1, A-8010 GRAZ, Telefon 0316 / 74 92 74
Spenderkonto: Volksbank Graz, Konto-Nr. 000101567

Dr. Grmič Vekoslav
Sloaškof Trg 20
Y-6200 Maribor
Jugoslawien

Graz, 11. 9. 85

Sehr geehrter Herr Dr. Grmič!

Amnesty International veranstaltet in der Zeit von 3. bis 11. Oktober ein Antifolter-Symposium. Wir beschließen damit die nun fast zweijährige internationale Kampagne gegen die Folter.

Im Verlaufe des Symposiums werden (s. Beilage) Philosophen, Theologen, Juristen, andere Wissenschaftler und Politiker zu Wort kommen. Großes Augenmerk wird auch auf den medizinischen Teil gelegt, und zwar auf die Rehabilitation von Folteropfern. Die Referenten, Diskussteilnehmer und Künstler kommen aus dem In- und Ausland.

Wir laden Sie nun ein, an diesem Symposium teilzunehmen. Ihre Aufgabe wäre es, am Sonntag, dem 6. Oktober die Rolle der Kirche im Kampf für die Menschenrechte - unter besonderer Berücksichtigung der Folterproblematik - zu erhellern, und zwar im Rahmen eines Vortrages und einer sich anschließenden Podiumsdiskussion.

Es wäre eine große Bereicherung des Symposiums, wenn Sie daran teilnehmen könnten.

Mit freundlichen Grüßen
Bridgette *[Handwritten Signature]*

Amnesty international o čem se zbirajo, neodvisni množični gibanja, da se za de pravilno von Gewaltvergangenheiten der Welt. Menschen, die gegen die von ihnen eigenen Willen überprüfungen, sind zu haben, diese Verbrechen, diese Menschenrechte, die gegen die Rechte der Menschen werden, unabhängig, sind die Gewalt werden unabhängig nachfolgend keine. Amnesty bringt in der in der Zeit vom 3. bis 11. Oktober ein Symposium zu Wort kommen. Großes Augenmerk wird auch auf den medizinischen Teil gelegt, und zwar auf die Rehabilitation von Folteropfern. Die Referenten, Diskussteilnehmer und Künstler kommen aus dem In- und Ausland.

Vabilo Amnesty International k sodelovanju na simpoziju proti mučenju iz leta 1985. NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 19

Na romanju v Lurd leta 1969. NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 2 (avtor fotografije neznan).

Za svoje delo je prejel številna priznanja in nagrade. Bil je častni občan občin Maribor (1998) in Sv. Jurij ob Ščavnici (2002). Leta 1983 je prejel jugoslovansko državno odlikovanje red republike z zlatim vencem, leta 2002 pa srebrni častni znak svobode Republike Slovenije.

APOSTOLIC NUNCIATURE
IN SLOVENIA
N. 130/93

7 aprile 1993

Eccellenza Reverendissima,

Ho l'onore ed il piacere di trasmettere all'Eccellenza Vostra Reverendissima l'unito Messaggio gratulatorio che il Santo Padre Si è compiaciuto di inviarLe in occasione del 25° anniversario della Sua ordinazione episcopale.

Desidero, altresì, esprimerLe le mie personali felicitazioni ed i più fervidi auguri di ancora lunga e fruttuosa attività a beneficio della Chiesa, mentre L'assicuro del mio fraterno, particolare ricordo nella preghiera.

Profitto volentieri della circostanza per confermarmi, con sensi di distinto ossequio,

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
dev.mo nel Signore

*+ Sicut scriptum est
H. H.*

A Sua Ecc.za Rev.ma
Mons. Vekoslav GRMIČ
Vescovo tit. di Uchi Maggiore
MARIBOR

(Con Allegato)

Voščilo papeža Janeza Pavla II. ob 25. obletnici škofovskega posvečenja leta 1993.
NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 42

VIRI IN LITERATURA

Arhivski viri

Arhiv Teološke fakultete:
Kadrovska dejavnost.

Nadškofijski arhiv Maribor (NŠAM):
Matične knjige župnij Sv. Jurij ob Ščavnici, Križevci pri Ljutomeru, Kapela pri Radencih.
Pastoralne konference, l. 1952.
Škofijska pisarna, D IV – Braslovče, l. 1960.
Škofijska pisarna, D XX – Dravsko polje, l. 1979.
Škofijska pisarna, D XXI – Ljutomer, šk. 23.
Škofijska pisarna, protokoli škofijske pisarne.
Škofijska pisarna, P 2, l. 1961.
Škofijska pisarna, P 4, l. 1945, 1950.
Škofijska pisarna, P 7, l. 1968.
Zapuščine duhovnikov, Zdolšek, Franc, šk. 29.
Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1, 2, 9, 19, 20, 27, 29, 32, 42.

Nadškofijski ordinariat Maribor (NŠOM):
Službeni listi/kartoteka duhovnikov.

Časopisni in tiskani viri

Cerkev na Slovenskem: [letopis 1971: (stanje 1. junija 1971)] / [sestavil Zdravko Reven s sodelovanjem Maksa Miklavčiča ... et al.]. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat, 1971.

Letopis Cerkve na Slovenskem 1985: stanje 1. januarja 1985. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat, 1985.

Letopis slovenskih škofij: 1978: ob 750-letnici ustanovitve mariborske (lavantinske) škofije in ob ponovni vzpostavitvi koprške škofije z novimi mejami: (stanje 1. januarja 1978) / [sestavil Rafko Lešnik; s sodelovanjem Zdravka Revna ... et al.]. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat, 1978.

Opći šematizam katoličke crkve u Jugoslaviji = Cerkev v Jugoslaviji: 1974. Zagreb: Biskupska Konferencija Jugoslavije, 1975.

Sporočila škofijskega ordinariata duhovnikom mariborske škofije, l. 1978.
Večer, l. 1998.

Internetni viri

Izvestja Državne klasične gimnazije v Mariboru za šolska leta 1935–1936, 1936–1937, 1937–1938, 1938–1939, 1939–1940:

<https://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dizvestje+gimnazija+maribor%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>

Viri fotografij

Nadškofijski arhiv Maribor (Zoltan Gerenčer in drugi neznani avtorji).

Literatura

Cvirn, Janez: *Boj za sveti zakon: prizadevanja za reformo poročnega prava od konca 18. stoletja do druge svetovne vojne*. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 2005.

Grandovec, Helena: Zgodbe iz šole življenja. Zbornik ob 80-letnici škofa Grmiča (ur. Ivan Arzenšek) (Znamenje 2003, št. 3-4), str. 166–182.

Grmič, Vekoslav: *Humanizem, problem našega časa*. Trst: Založništvo tržaškega tiska, 1983.

Grmič, Vekoslav: *Med vero in nevero*. Celje: Mohorjeva družba, 1969.

Grmič, Vekoslav: *Misli iz šole življenja: (ob 80-letnici)*. Ljubljana: Unigraf, 2003.

Grmič, Vekoslav: *Moje sodelovanje s škofom Držečnikom. Škof Maksimilijan Držečnik: (1903-1978): ob 100-letnici rojstva in 25-letnici smrti*. Maribor: Slomškova založba, 2003, str. 76–82.

Janežič, Stanko: Ekumenski simpoziji v Jugoslaviji (1974–1990). *Bogoslovni vestnik = Theological Quarterly: glasilo Teološke fakultete v Ljubljani*. - ISSN 0006-5722, 54 (1994), št. 4, str. 367–378.

Kovačič Peršin, Peter: Družbena in duhovna obzorja Grmičeve teologije. *Vekoslav Grmič: škof pričevalec: [zbornik]* (ur. Srečko Reher). Maribor: Kulturni center, 2022, str. 89–114.

Kovačič Peršin, Peter: Teologija Vekoslava Grmiča. *Tvegano iskanje resnice: misli Vekoslava Grmiča (zbral in uredil Srečko Reher)*. Petrovče: Društvo Znamenje, 2013, str. 281–288.

Krajnc-Vrečko, Fanika: 50 let Enote Teološke fakultete v Mariboru. *Edinost in dialog: revija za ekumensko teologijo in medreligijski dialog = Unity and dialogue: journal for ecumenical theology and interreligious dialogue*. - ISSN 2335-4127, 73, 2008, št. 1/2, str. 15–20.

Kušej, Rado: *Cerkveno pravo katoliške in pravoslavne cerkve: s posebnim ozirom na razmere v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev*. V Ljubljani: Juridična fakulteta, 1923.

Lah, Avguštin: »Tisti, ki so mnoge pripeljali do pravičnosti, pa bodo kakor...« (Dan 12,3). Zbornik ob 80-letnici škofa Grmiča (ur. Ivan Arzenšek) (Znamenje 2003, št. 3–4), str. 68–73.

Lah, Avguštin: Ob 80-letnici prof. dr. Vekoslava Grmiča. *Bogoslovni vestnik = Theological Quarterly: glasilo Teološke fakultete v Ljubljani*. - ISSN 0006-5722, 63 (2003), št. 3, str. 343–346.

Lah, Avguštin: Vekoslav Grmič učitelj resnice in iskalec Resnice v vsestranskem dialogu. *Stoletni sadovi: prispevek dogmatične teologije na stoletnem drevesu Teološke fakultete Univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Teološka fakulteta, 2019, str. 119–144.

Mrgole-Jukič Tjaša, Krščanstvo je biti dober človek. *Misli iz šole življenja: (ob 80-letnici (avtor Vekoslav Grmič))*. Ljubljana: Unigraf, 2003, str. 213–222.

Reher, Srečko: Glasnik in pričevalec evangelijskega krščanstva. *Vekoslav Grmič: škof pričevalec: [zbornik] (ur. Srečko Reher)*. Maribor: Kulturni center, 2022, str. 125–198.

Rojko, Ivan: Oznanjujte evangelij. *Zbornik ob 80-letnici škofa Grmiča (ur. Ivan Arzenšek) (Znamenje 2003, št. 3-4)*, str. 122–126.

Tvegano iskanje resnice: misli Vekoslava Grmiča (zbral in uredil Srečko Reher). Petrovče: Društvo Znamenje, 2013.

Vuk, Vili: »Vse je bila ena sama milost«. *Večer*, 6. 6. 1998, str. 46.

Zbornik ob 125-letnici ptujske gimnazije (ur. Vlado Horvat). Ptuj: Gimnazija, 1994.

Žveglič, Hieronim: Vekoslav Grmič – 60 letnik. *Mohorjevo koledar 1894*, Celje: Mohorjeva družba, 1983.

Ob posvetitvi cerkve v Kuzmi leta 1969.

NŠAM, Zapuščine škofov, Grmič, Vekoslav, šk. 1 (avtor fotografije neznan).

POVZETKA REFERATOV

Aleš Maver

Dr. Vekoslav Grmič v vrtincu svojega časa

O škofu Vekoslavu Grmiču je težko govoriti. Od njegovega delovanja in smrti je minilo premalo časa, da bi bilo možno nanj gledati povsem neobremenjeno. Tudi moje predstave o njegovem liku in delu so po eni strani zaznamovane s spomini na sicer redka osebna srečanja, po drugi strani pa z mojo podobo časa, v katerem je živel.

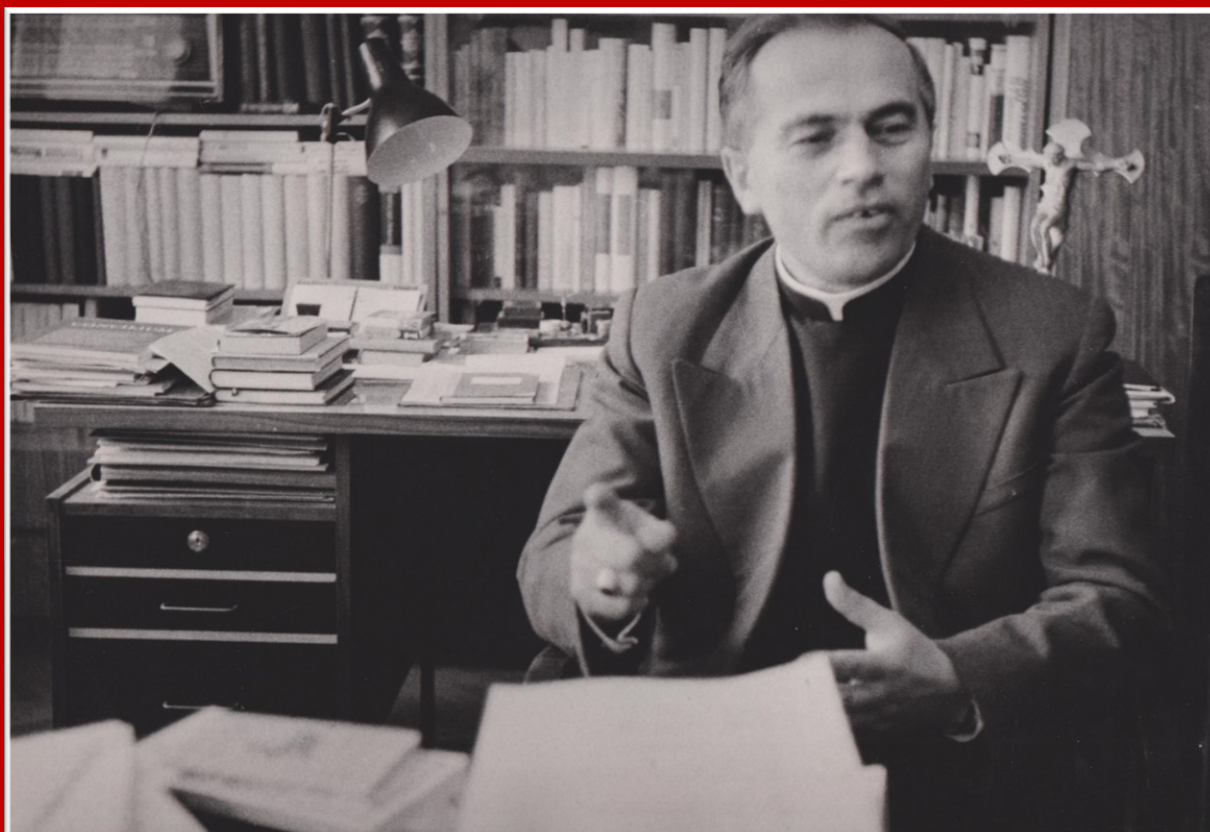
Vsekakor lahko v zvezi z njim govorim o nekakšni dvojnosti. Grmič je bil nedvomno eden izvirnejših in prodornejših teologov v zgodovini slovenske teologije. Hkrati je s svojo mladostjo in pastoralno spretnostjo za mnoge Slovence poosebljal duha upanja po drugem vatikanskem cerkvenem zboru, ki je sovpadel s kratkotrajno in nič kaj velikodušno delno družbeno in politično otoplitvijo v Sloveniji in Jugoslaviji ob koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja. Takrat je Grmič postal pomožni škof mariborskega ordinarija Maksimilijana Držečnika in se hitro povzpел v vlogo najopaznejše in najagilnejše osebnosti Cerkve na Slovenskem, kar je ostal nekje do leta 1980.

Istega leta je bila pomembna prelomnica v njegovi karieri, ko ni postal redni mariborski škof. Tak razplet je bil po eni strani res posledica spremembe v vodstvu vesoljne Cerkve, vendar tudi odraz vse večjega prepada med Grmičem in večino katoliške skupnosti pri nas. Ustvarjalni teolog in uspešni dušni pastir namreč ni razumel, da je domnevno dialoško ozračje med Cerkvijo in socialističnimi oblastniki omejeno le nanj in nekaterim idejnim izhodiščem oblasti najbližjim posameznikom med slovenskimi katoličani, medtem ko je občutje večine povsem drugačno. Vsaj zame osebno se je omenjeni tragični nesporazum najbolj pokazal med prvim obiskom papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji in po njem. Nastal je med drugim zato, ker je Grmič do skrajnosti prignal nekatere vsebine, ki so jih katoliški misleci na (vzhodnem) Štajerskem sicer gojili že od konca 19. stoletja.

Ivan Štuhec

Arhivski fragmenti o vlogi škofa Vekoslava Grmiča kot rektorja in pomožnega škofa

Na podlagi nekaterih arhivskih dokumentov in na podlagi konflikta v mariborskem bogoslovju ob obisku Mitje Ribičiča bo predstavljena vloga škofa Grmiča, ki je ob vseh dosedanjih posthumnih predstavitev bila prezrta in zamolčana. Ljerka Bizilj je v svoji knjigi Cerkev v policijskih arhivih, ki je izšla leta 1991, že zelo jasno pokazala in dokumentirala, kakšno politično vlogo je imel in izvajal škof Grmič kot redni poročevalec o stanju v Katoliški cerkvi, vrhu Komunistične partije Slovenije, t. i. Minikoordinaciji, katere pomemben in še danes vpliven politik je bil Milan Kučan. S tem prispevkom se želi spodbuditi zgodovinarje, da se celovito lotijo predstavitev škofa Grmiča in njegovega sodelovanja s totalitarno komunistično oblastjo in njenimi nosilci vse do konca njegovega življenja.

VEKOSLAV GRMIČ

Quid est veritas?

Razstavni katalog in povzetka referatov s strokovnega posveta

ob stoletnici rojstva mariborskega pomožnega škofa

dr. Vekoslava Grmiča (1923–2005)

Nadškofija Maribor
Nadškofijski arhiv

Univerza v Ljubljani
Teološka fakulteta

Stolna župnija Maribor

